

Aspekty funkčnosti primární drogové prevence u středoškolské mládeže

Pavla Juříková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavla JUŘÍKOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Aspekty funkčnosti primární drogové prevence
u středoškolské mládeže.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti primární drogové prevence.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu metodou dotazování.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat a jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GÖHLERT, CH., FR., KÜHN, F. Od návyku k závislosti (Toxikomanie; Drogy: účinky a terapie). Praha: Euromedia Group -- Ikar, 2001. ISBN 80-7202-950-9.

HAJNÝ, M. O rodičích, dětech a drogách. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0135-9.

KALINA, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 1. (Mezioborový přístup). Úřad vlády, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

NEŠPOR, K. Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-086-3.

RIESEL, P. Lesk a bída drog (Praktická příručka pro mládež, rodiče a pedagogy. Olomouc: Votobia, 1998. ISBN 80-7198-332-2.

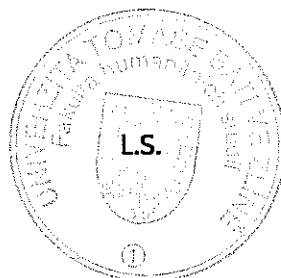
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **7. května 2010**

Ve Zlíně dne 10. února 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

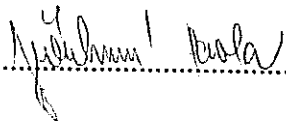
Toto prohlášení nekládejte do pevné ani kroužkové vazby BP !!!
Do vazby BP vložte prohlášení, které je umístěno na internetových stránkách www.fhs.utb.cz
– Studium - Diplomanti

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 23.02.2010

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato závěrečná práce se zabývá prevencí středoškolské mládeže a pomocí ní bylo úkolem vysledovat, jakou formu prevence středoškolská mládež považuje za neúčinnější. Teoretická část vysvětluje definici prevence z odborného hlediska, dále pojem prevence primární, také formy primární prevence, její účinné faktory, cílové skupiny primární prevence, prostředky primární prevence, ale také úzce vyjádřenou prevenci sekundární.

Praktická část zkoumá kvantitativní metodou prostřednictvím dotazníkového šetření vlivy jednotlivých faktorů primární prevence na středoškolskou mládež a její účinky. Také zkoumá podíl věku a pohlaví dotazovaných v kontextu s potencionálními praktikovanými faktory primární prevence.

Klíčová slova: prevence, cíle a prostředky primární prevence, účinné faktory primární prevence, cílové skupiny primární prevence

ABSTRACT

This thesis is called to analyze secondary school youth drugs prevention and to search which kind of prevention is being considered as the most effective by secondary school young people. Theoretical part explains prevention definition from professional point of view, it explains also primary prevention, methods of primary prevention, its effective factors, target groups of primary prevention, means of primary prevention, as well as briefly explained secondary prevention.

Practical part studies influence and effects of one by one primary prevention factors to secondary school youth with employment of quantitative method by means of questionnaire investigation. Practical part investigates as well age and sex shares of questioned persons in context with potential practised primary prevention factors.

Keywords: prevention, goals and means of primary prevention, effective factors of primary prevention, target groups of primary prevent

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří alespoň malou, ale možnou a uskutečnitelnou mírou přispěli k vytvoření této závěrečné bakalářské práce a taktéž měli pochopení v situacích a chvílích, kdy jsem veškerý svůj volný čas věnovala studiu a vypracovávání bakalářské práce.

Velmi také děkuji mému vedoucímu této práce, Mgr. Jakobovi Hladíkovi, Ph.D., nejen za výbornou spolupráci, ale také za osobní přístup, odborné rady, a tudíž za celkové vedení této práce.

Dík za ochotu a spolupráci při realizaci výzkumné části patří studentům Střední obchodně technické školy s. r. o. Zlín, za jejich účast při vyplňování dotazníků, jež byly podkladem pro zpracování této práce, ale také tímto děkuji pedagogům této střední školy, jež mně umožnili v jejich jednotlivých vyučovacích hodinách sběr výzkumných dat provést.

Největší poděkování však patří mému příteli, Miroslavu Staňkovi, který mi byl velkou a nenahraditelnou oporou nejen při tvorbě této bakalářské práce, ale ve všech „perných“ studijních povinnostech, radostech i strastech.

V neposlední řadě také děkuji mé matce Marii Juříkové a nejlepší přítelkyni Lucii Bednaříkové za přečtení a tudíž pravopisnou kontrolu této práce.

Motto:

„Překonat špatné zvyky je možné jenom dnes, zítra už ne.“

Konfucius

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 PROTIDROGOVÁ PREVENCE	13
1.1 KONTEXT PREVENCE A UŽÍVÁNÍ DROG.....	13
1.2 CÍL PROTIDROGOVÉ PREVENCE A JEJÍ DEFINICE Z ODBORNÉHO HLEDISKA.....	15
1.3 TYPY PROTIDROGOVÉ PREVENCE.....	15
1.4 PROGRAMY PRIMÁRNÍ PROTIDROGOVÉ PREVENCE.....	16
1.5 (ŠKOLNÍ) DROGOVÁ PREVENCE.....	17
1.5.1 Obsah školní drogové prevence	18
1.5.2 Primární a sekundární školní prevence	18
1.5.3 Typy zaměření školní prevence.....	18
1.5.4 Typy drog, na něž se školní prevence zaměřuje.....	19
1.5.5 Popularita školní prevence	19
1.5.6 Neúspěšnost protidrogové prevence – „prostě řekni ne“	20
1.5.7 Rozpory neboli dilemata v prevenci.....	21
1.6 DŮLEŽITOST A VÝZNAM PREVENCE	24
2 PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ PREVENCE A JEJICH APLIKACE V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ	25
2.1 APLIKACE PRIMÁRNÍ PREVENCE V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ	25
2.2 APLIKACE SEKUNDÁRNÍ PREVENCE V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
3 VÝZKUM	35
3.1 CÍL VÝZKUMU	35
3.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	35
3.3 METODIKA VÝZKUMU.....	36
3.3.1 Fáze vytvoření dotazníku	36
3.3.2 Fáze oslovení respondentů a sběr dat.....	37
3.4 FÁZE VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A JEJICH SDĚLENÍ	37
3.4.1 Věkové rozložení a pohlaví dotazovaných respondentů	38
3.4.2 Vliv rodičů na prevenci drog.....	39
3.4.3 Vliv reklamních spotů a kampaní proti drogám na prevenci drog.....	42
3.4.4 Vliv internetu na prevenci proti užívání drog	45
3.4.5 Vliv drogově závislého člověka na prevenci proti užívání drog.....	49
3.4.6 Formy prevence, které dotazovaní respondenti považují za prevence nejúčinnější	59
3.4.7 Pohled středoškolské mládeže na protidrogovou prevenci	66
3.5 SHRNUÍ ZÁVĚRŮ	70
ZÁVĚR	74

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	76
SEZNAM GRAFŮ	77
SEZNAM OBRÁZKŮ	80
SEZNAM TABULEK.....	81
SEZNAM PŘÍLOH.....	82

ÚVOD

V okruhu každého z nás se určitě najde někdo, kdo je svým způsobem zcela či alespoň částečně závislý na nějaké droze. Může to být samotná droga jako nelegální látka zneužívaná, ale zároveň na dnešním trhu a dá se říci, námi společností, za úplatu zvanou peníze, lehčeji dostupná látka legální (jakými drogami jsou látky nelegální či legální každý z nás, předpokládám, alespoň okrajově ví, tudíž toto rozvádět v této práci nebudu, protože účelem není popis a rozdělení drog, ale prevence týkající se drog). Na těchto látkách může vzniknout, po určitém čase užívání, lehká závislost, přecházející do stádií závislostí těžších až po závislost, ze které se pak jen těžko hledá cesta do normálního běžného života, přitom by k této závislosti svým způsobem nemuselo ani docházet, kdyby nenastal začátek této cesty, a to začátek vyzkoušení čili začátek užití této drogy.

Jak tomuto ale zabránit či jak nejlépe dopomoci k co nejlepší prevenci drog dnešní mládeže a proč se mládež k tomuto stanovisku (drogám) vůbec schyluje, z jakých důvodů?

Odpovědí na předchozí otázku je tato bakalářská práce.

Téma této bakalářské práce, jež se týká středoškolské mládeže, jsem si vybrala proto, že si myslím, že v době, která je nejen pro dospělou populaci, ale i pro mladistvé, dobou uspěchanou, plnou stresu a s čím dál více kladenými požadavky nejen na dospělé, ale i na dospívající mládež, ze všech společenských sfér, je důležité a jsem toho názoru, že by mělo společností být žádané to, aby tato prevence drog směřovala kupředu pozitivními kroky. Neboť jen tak totiž budeme moci dát, co proto drogám a zahnat je v ústrety.

V teoretické části této bakalářské práce se zabývám teorií primární prevence jako takové, jež by měla být aplikovaná v rámci rodiny a školy. A dále jednotlivými formami primární prevence středoškolské mládeže, dále jejími cíly, prostředky a faktory, jež ji ovlivňují.

V praktické části této bakalářské práce se zabývám rozbohem a porovnáváním hledisek a názorů dotazovaných středoškolských studentů na primární prevenci drog, jež byly zjišťovány prostřednictvím kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření. Sesbírané názory a postoje středoškolské mládeže jsou po té zhodnocovány jak z pohledu pohlaví, tak i z pohledu věku, neboť výzkumný vzorek je rozdělen a po té vyhodnocován ve 2. věkových kategoriích, ale také dle pohlaví dotazovaných respondentů.

Stěžejním cílem bakalářské práce není provést objemný výzkum s rozsáhlým výzkumným vzorkem statisticky vyhodnoceným, cílem je potlačit a vyzdvihnout primární prevenci drog středoškoláků a na vcelku malém zkoumaném vzorku zjistit, co studenti považují za nejlepší, tedy přesněji řečeno nejúčinnější prevenci proti užívání drog.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROTIDROGOVÁ PREVENCE

Co vlastně prevence drog znamená? Je to předcházení vzniku užití drogy? Tedy předcházení sociálně-patologického chování?

„Úkolem prevence je podpora projektivních a omezování rizikových faktorů. Rizikovými a projektivními faktory jsou zejména osobnostní charakteristiky. Riziko zvyšuje nízké sebevědomí a sebehodnocení, nízká výkonnost, nedostatek asertivity a schopnosti čelit tlaku vrstevníků, poruchy chování, nevhodné sociální vazby, úzkostnost, stres a jeho špatné zvládnutí, nezdrženlivost, sklon k depresím, ale i zdravotní handicap.“ (Kalina a kol., 2003, s. 275)

Kdybych řekla, že se mezi námi v živoucí společnosti pohybují lidé, kteří nikdy v životě nezkusili, neochutnali žádnou z drog, tak bych řekla velkou hloupost. Neboť i za dob našich babiček a prababiček a v dalších dávných letech docházelo k užívání drog a stále k němu dochází. Ale my nechceme vědět a znát odpověď na to, kdy k užívání drog docházelo, kdy jsou jejich počátky. My chceme naopak vědět, proč k tomuto užívání docházelo a dochází neustále, a proč tomuto společnost nedokáže v plné míře zabránit, čili jaká by měla být či je prevence drog. Nyní však osvětlím jednotlivé pojmy z důvodů správného pochopení a souvisejícího kontextu celého tématu této práce.

1.1 Kontext prevence a užívání drog

Nyní bych se ráda zabývala otázkou, proč k užívání drog dochází?

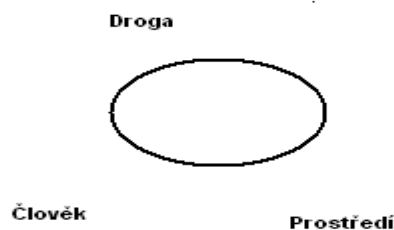
Sama si tuto otázku kladu, neboť nejsem uživatelkou žádných drog, a to ani drog každodenní dnešní společnosti (čímž jsou hlavně cigarety, kofein a alkohol), a proto odpověď nedokážu nyní jasně vystihnout. Jednou z možných pravdivých variant je to, že děti, mládež jednou drogu (zůstaneme prozatím u legálních drog) – cigarety a alkohol vyzkouší, protože se ocitnou ve společnosti, jež tuto drogu užívá běžně a dítěti samotnému je tato droga nabídnuta, tak jí z hecu či z toho, aby se před ostatními nezesměšnil, vyzkouší a začne ji nadále užívat. Druhou z možností užití drogy, jež mě napadá, je ta možnost, že se dítě či mladistvý nachází v těžké krizové situaci, čímž mohou být např. rodinné problémy (rozvod či neporozumění rodičů) nebo problémy ve škole (např. s učením či jiné problémy jako je šikana apod.) či jiné problémy podobného rázu. V těchto případech je logičtější, že

se dítě či mladistvý, pravděpodobně častěji přikloní k drogám, neboť neví kudy z krizové životní situace a hledá tak nejschůdnější cestu, a to k drogám.

„K užívání drogy dochází v určitém systému. Bio-psycho-sociální model znázorňuje vztah mezi drogou, jejím (třeba i potencionálním) uživatelem a prostředím, ve kterém k interakci mezi drogou a uživatelem dochází (viz. Obr. 1). K jednotlivým vrcholům trojúhelníku – prvkům systému – se váží tzv. rizikové faktory (zvyšují riziko) a projektivní, ochranné faktory (riziko snižují). Není možné opomenout ani provokující faktory, které mohou být bezprostředním a přímým podnětem pro experiment s drogou. Nejčastěji se uvádějí následující (bez ohledu na četnost):

- *zvědavost, nuda*
- *zlepšení výkonnosti*
- *zlepšení nálady, řešení (či spíše odsunutí) problémů, únik z bezvýhodné situace snaha upozornit na sebe, obstát v partě.*

Obr. č. 1 Biopsychosociální model – vztahy mezi drogou, uživatelem a prostředím

(Kalina a kol., 2003, s. 275)

Otázkou je, jak takovým situacím zabránit, aby se vůbec nejlépe nestaly a předejít tak, aby se dítě k drogám raději vůbec neuchýlilo?

Myslím si, že v těchto případech záleží hodně na pomoci a pozornosti druhých lidí v okruhu „postiženého“ a dostatečném odborném pochopení situace, v níž se dítě či mladistvý nachází. Toto bych v malé míře nazvala částečně jako prevenci, ale myslím si, že by mnohem účinnější a prospěšnější prevencí bylo zamýšlení se celé naší společnosti nad svým jednáním a chováním a následný uskutečněný pokus o změnu.

1.2 Cíl protidrogové prevence a její definice z odborného hlediska

Cílem prevence je zabránit iniciaci počátku užití drogy. Myslím, že je nutné termín „prevence“ vyjasnit a přesně definovat i pomocí odborných termínů a stanovisek, neboť mnozí laici neví, jaké typy prevence jsou běžně v praxi aplikovány. Také jsem zastáncem odborného vyjasnění výše uvedeného pojmu z pohledu odborné terminologie proto, že téměř všichni autoři odborných publikací zabývajících se drogami a oblastmi s nimi spjatými, pojem prevence ztotožňují dle různých hledisek. Proto také já uvádím klíčová slova pojmu protidrogové prevence z několika hledisek, a to definicemi a objasněním pojmu několika autorů, neboť si myslím, že významy těchto klíčových slov v souvislostech s prevencí proti užívání drog se liší názory jednotlivých autorů. Neboť jak se říká: „Kolik hlav, tolik názorů“, což jasně dokazují níže uvedené definice. (McGrath et al., 2007).

1.3 Typy protidrogové prevence

Dle McGratha et al. (2007) existují tři stádia prevencí.

„Ústav pro lékařství americké akademie věd (Institute of Medicine) přišel s návrhem rámcové klasifikace prevence, která se dělí na tři kategorie: všeobecnou, selektivní a indikovanou. Tímto systémem se nahrazuje tradiční kategorizace na primární, sekundární a terciární prevenci. Tento nový rámec poměřuje rizika rozvoje užívání drog v určité populaci a rozsah intervencí. Každá kategorie popisuje cílové populace, u nichž se očekává, že jim jednotlivé intervence přinesou optimální prospěch.“

- **Všeobecná prevence**

Všeobecná prevence se zaměřuje na celou populaci (např. veškeré obyvatelstvo určité země, místní komunitu, školu nebo městskou čtvrť), přičemž preventivní programy mají přinést prospěch každému členovi dané populace. Cílem všeobecné prevence je působit na

mladé lidi tak, aby nezačali užívat nelegální návykové látky. Příkladem všeobecné prevence je školní protidrogová prevence jsou součástí učebních osnov.

- ***Selektivní prevence***

Selektivní prevence se zaměřuje na určité skupiny populace, u nichž je riziko rozvoje užívání drog nadprůměrné a je určeno přítomností biologických, psychologických, sociálních a environmentálních faktorů. Příkladem selektivní prevence je mimoškolní program pro děti, které mají problémy s chováním.

- ***Indikovaná prevence***

Indikovaná prevence se zaměřuje na jedince, u kterých se předpokládá riziko rozvoje užívání drog, kteří ale nesplňují kritéria DSM-IV (4. vydání Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch) pro závislost. Prostřednictvím programů indikované prevence u jednotlivců provádí vyhodnocování míry rizika. Příkladem indikované prevence je intervence určená ke snížení konzumace konopných drog u neproblémových uživatelů.

Každý typ prevence má své plusy i minusy. Všeobecně preventivní programy mohou být například nákladnější než selektivní nebo indikovaná prevence, neboť jejich zájem se soustředí na celou populaci (např. na každého žáka určité školy.). Naopak vzhledem k tomu, že programy selektivní a indikované prevence se zaměřují na mládež vykazující faktory spojované s užíváním drog, existuje zde určité riziko stigmatizace či „nálepkování“ participantů, což může vést ke vzniku dalších problémů. Vlastní výskyt rizikových faktorů navíc nutně neznamená, že se u těchto osob rozvine užívání drog. Na základě jedné studie bylo například zjištěno, že u dětí, které již v mateřské škole vykazovaly dva rizikové faktory z hlediska užívání drog (např. hyperaktivita, omezené sociální dovednosti při řešení problémů, užívání návykových látek u rodičů), byla pouze 50% pravděpodobnost, že budou uvádět užívání drog ve věku mladším 11 let.“ (McGrath et al., 2007, s. 14-15).

1.4 Programy primární protidrogové prevence

„Programy zaměřené na protidrogovou výchovu a programy harm reduction konzumace drog by měly zohledňovat rozdíly mezi pohlavími ve vnímání problémů spojených s konzumací různých drog a v akceptovatelnosti a atraktivitě jejich konzumace. Většina varování před riziky spojenými s konzumací drog v preventivních programech zatím nezohledňuje generová specifika. Stejně tak jen minimum programů pracuje

s populací mladých dospělých, kteří nepatří mezi problémové uživatele drog. Většina sledovaného souboru se přitom k prvnímu experimentování s drogou rozhoduje mezi 17. a 19. rokem – tedy v závěru či těsně po absolvování střední školy. Programy primární prevence se však zaměřují na školní populaci o 2 až 5 let mladší. Pozitivní efekt jejich vesměs krátkodobého působení na postoje a dovednosti dospívajících ve vztahu k drogám se ale v konfrontaci s popularitou drogových experimentů v rámci např. nočního života (do jehož víru se právě po dovršení plnoletosti dostává podstatná část mladých dospělých) bude pravděpodobně s odstupem několika málo let vytrácet.“ (Kubů, Škařupová, Csémy, 2006, s. 73).

1.5 (Školní) drogová prevence

Pojem školní protidrogová prevence je záhodno přesně vysvětlit, neboť dle Gally et al. (2005) tato definice v některých jiných zemích představuje určité specifické množství informací a termínů pomocných prací za účelem zabránit užívání drog ve středoškolském prostředí, což jasně vyjadřuje informace z ostatních zemí, týkající se prevence drog, a to ve formě následujících ověřených odborných informací.

„ V řadě anglicky mluvících zemí se pro aktivity spojené s užíváním či zneužíváním drog ve školách používá termín drogová výchova (drug education). V jiných zemích se ale tento termín vztahuje pouze ke vzdělávacím aktivitám, které se provádějí v rámci školního programu prevence drog. V Belgii se k popsání kompletního programu používá termín školní drogová strategie (drug policy at school), v dalších zemích ale termín drogová strategie (drug policy) znamená pouze písemné směrnice a nařízení upravující užívání a zneužívání drog ve školách.“ (Galla` et al., 2005, s. 9).

Za účelem výstižného a jasného pochopení protidrogové prevence, ale také z důvodů možných nejasností, je nutné taktéž srozumitelně vysvětlit pojem školní program prevence drog, jehož součástí je kompletní a ucelená řada různých přístupů, trvalejších cílů, akcí a aktivit, jež jsou spojeny s protidrogovou prevencí v rámci škol. (Galla` et al., 2005).

„Školní program prevence drog je ucelená sada filozofických přístupů, dlouhodobých cílů, akcí a aktivit směřujících k prevenci (zne)užívání drog na školách.“ (Galla` et al., 2005, s. 9).

1.5.1 Obsah školní drogové prevence

„**Drogovou prevenci** definujeme jako iniciativy, aktivity a strategie určené k tomu, aby se zamezilo negativním následkům spojeným se (zne)užíváním legálních a nelegálních drog. Patří sem jak možná zdravotní poškození, tak i právní, sociální a další důsledky pro uživatele drog a jejich okolí. Cíle těchto aktivit mohou být různé: předejít (prvnímu) užití drogy, zabránit zneužívání drog a závislosti na drogách, snížit míru obtěžování okolí uživatele nebo předcházet problémům, do nichž se uživatel drog může dostat (např. konflikt se zákonem). Školní prevence drog obsahuje všechny výše uvedené aspekty, omezuje se ale na specifické školní prostředí. Zahrnuje prevenci zneužívání drog i pravidla a předpisy ohledně drog, předávání ohrožených studentů do péče profesionálních zdravotnických služeb či jakékoli další aktivity a strategie týkající se užívání drog ve školách.“ (Galla` et al., 2005, s. 11).

1.5.2 Primární a sekundární školní prevence

Primární školní prevence znamená přístup, který zabezpečí prvotní užití drogy a počátku a pokračování v užívání drogy. Sekundární prevence zahrnuje programy, strategie, plány a aktivně uskutečněné iniciace, jež jsou zaměřené na zneužívání drogy a včasné zachycení užívání drogy, případně pomoc při léčbě, již u uživatelů drogy, a také zabránění rozvinutí užívání drogy až do možné závislosti. (Galla` et al., 2005).

1.5.3 Typy zaměření školní prevence

Školní drogová prevence by měla být specificky zaměřena na zneužívání drog, takovým způsobem, aby u středoškoláků bylo možno jasně rozpoznat problém užívání drogy, ale také za tím účelem, aby v takovémto případě byla za v času zahájena specifická pomoc uživateli, jak po sociální, tak i po zdravotní stránce, což by mělo vést také k zabránění případných možných negativních dopadů, jež by souvisely, tedy vycházely z takové užívání drogy. Negativními důsledky se v těchto případech středoškoláků rozumí např. možnost vyřazení ze školní docházky či případný možný trestný čin v souvislosti s užíváním drogy apod. (Galla` et al., 2005).

1.5.4 Typy drog, na něž se školní prevence zaměřuje

Školní prevence by se neměla ubírat pouze jedním směrem, ale dle Gally et al. (2005) by se měla směřovat jak na nelegální, tak i na legální látky neboli drogy, které uživatele vedou k možnému návyku vrcholící mnohdy závislostí či také látek – drog, jež mohou způsobovat poškození zdraví, jak psychické, tak i fyzické či vyvolat v menším případě různá zdravotní rizika. Preventivní činnosti by měly brát v úvahu taktéž i tzv. sekundární rizika a s tím související problémy, ke kterým může u středoškoláků následným užíváním drog dojít. Takovými riziky sekundárními se nemyslí např. sociální vyloučení neboli exluze, problémy či co zadostiučinění se zákonem důsledkem spáchání trestného činu atd.

1.5.5 Popularita školní prevence

Převážná většina Evropy, tedy evropských zemí, považuje užívání či zneužívání drog jako záležitost, jež způsobuje zdravotní problémy mladistvých, tudíž jakýsi veřejný problém neboli problémy v oblastech veřejného zdraví mládeže. Proto je také ve spoustě zemí celé Evropy řazena do studijních učebních plánů i protidrogová prevence pro mládež v letech mezi 11 až 18 lety. V těchto zemích mají školy jak střední, tak ale i základní školy zákonem danou povinnost uskutečňovat protidrogový program, který se specifikuje na právě takovou protidrogovou prevenci. Součástí národních vzdělávacích stanov v dalších evropských zemí je uvedena povinnost nutnosti a pozornosti podporovat zdraví všeobecně, čímž se myslí protidrogová prevence. (Galla` et al., 2005).

„ Tato „soutěž“ o čas a pozornost školy čím dál více zatěžuje. Často také není zcela zřejmé, jako přidanou hodnotu mají takové externě vyvinuté tematicky zaměřené vzdělávací programy k procesu vzdělávání a výchovy uskutečňovanému školami. V řadě z nich se používá podobný přístup i metodologie, liší se ale jejich náplň (např. zdravý životní styl, prevence, zneužívání drog, kampaně proti šikaně). Zároveň existuje a školám nabízí spousta různých tematických projektů (např. o drogách). V řadě zemí se školám nabízejí programy s různou strukturou, výchozí filozofií a metodologií, a tak se školy mohou setkat s velmi rozdílnými programy, které o sobě mohou prohlašovat, že jsou efektivní, ale pracují s protichůdnými cíli a metodologií. Většina školních programů prevence drog navíc není odborně vyhodnocována (evaluována). Bez spolehlivých informací o tom, jaké programy a přístupy jsou efektivní, si školy těžko mohou vybrat ten správný program. Zároveň si

musíme uvědomit, že většina programů nabízených školám je neefektivní a někdy mohou mít nežádoucí účinky.

Kvůli nedostatku objektivních kritérií a know-how o tom, jaký typ programu je či, není efektivní, mají školy, nositelé rozhodovacích pravomocí i ti, kteří programy financují, problémy odpovědně vybrat. Koneckonců právě oni se musí rozhodnout, kterému preventivnímu programu přidělit finance z omezených veřejných prostředků. Ani zdravotničtí profesionálové a úředníci z oblasti prevence nemají vždy náležitý přehled o tom, co funguje a co ne. Obě tyto skupiny ale mají často velký zájem poučit se o nových pohledech a kvalitních programech, efektivních projektech či aktivitách. Závěrem uvedme, že školy soupeří s omezenými dostupnými prostředky i nedostatkem času, a tak si musí být jisté tím, že preventivní program dosáhne toho, co slibuje.“ (Galla` et al., 2005, s. 13).

1.5.6 Neúspěšnost protidrogové prevence – „prostě řekni ne“

Různé protidrogové programy obsahují různě specificky založené a uskutečňované aktivní programy, pomocí nichž jejich organizátoři chtějí docílit toho, aby mládež nezačala užívat žádnou nabízenou či nenabízenou drogu, ale také tyto programy se již v horších případech snaží, pokud již k užívání drogy došlo, postiženému nabídnout alespoň pomoc formou rady čili jakési poradenské zóny. (Galla` et al., 2005).

„Zdůrazňujeme, že je důležité, aby abstinence od (nelegálních) drog nebyla pouhým a jediným dlouhodobým cílem programu prevence drog. Bohužel je ale pravda, že právě ona je krátkodobým cílem řady dosavadních školních preventivních projektů a programů, které se pohybují na „trhu s prevencí“.“ (Galla` et al., 2005, s. 13).

Jak uvádí Cuijpers (In Galla` et al., 2005) spoustu odborných zhodnocení a posudků jsou spíše opakem úspěšnosti tohoto šířeného hesla – „prostě řekni ne“.

Důležité procento mladistvých se rádo schyluje k možnostem začít něco zkoušet s různými drogami jak legálními, tak nelegálními, tvrdými či měkkými neboli tzv. experimentovat a vytvářet si tak nové životní zážitky. Pokud budeme přehlížet toto zkoušení tzv. životních zážitků či prožitků mladistvých, budeme zároveň začínat přehlížet i fakt, že existuje či funguje něco, jako je samotný vývoj a adolescence neboli dospívání mládeže. Neboť součástí prevence, jež prosazuje heslo „prostě řekni ne“ může po té vést k tomu, že se zvýší i procento toho, že mládež bude ještě více zkoušet životní zážitky či

prožitky, nýbrž se více zajímat o experimenty s drogami. Pokud však budeme veškeré informace a čas preventivního programu ve školách směřovat pouze na to, aby se mládež uchýlovala k (zne)užívání drog neboli abstinenci a k tomu, aby se v rámci tohoto školního preventivního programu zaměřila pouze pozornost na informace o škodlivých účincích drog, dojdeme k tomu, že mládež, která např. bere drogy, nebude vědět jak se chovat nebo jak tyto užívané látky vůbec na člověka působí všeobecně (ne jenom škodlivými účinky). Procento rizika se nadále mohou povýšit i v tom případě, pokud mládež nebude vědět a nebude znát žádné informace, jak se zachovat či se úplně vyvarovat tzv. bezprostřednímu prostředí, kterým může být např. užití extáze (a tím možný následek předávkování z důvodů opoždění účinku či nedostatku tekutin), ale třeba také při party (předávkování alkoholem), čímž se rozumí např. konzumace 20 – 30 sklenic alkoholu v průběhu několika hodin, a tím způsobené možné zdravotní problémy), protože se bojí na tyto důležité informace zeptat. (Galla` et al., 2005).

1.5.7 Rozpory neboli dilemata v prevenci

Dle Rosenbauma „*Ve Spojených státech amerických ve většině školních preventivních programů převažuje přístup založený na hesle „prostě řekni ne“.* Zdravotničtí pracovníci, pedagogický sbor, rodiče/zákonní zástupci dítěte a studenti si tam ale stále více uvědomují, že nejdůležitější je poskytovat objektivní informace přizpůsobené individuálním potřebám a poukazovat na skutečná rizika a možnosti, které užívání drog doprovázejí. Příklad takové iniciativy nedávno předvedla Nadace pro drogovou politiku (Drug Policy Foundation), která v drogové prevenci zaměřené na mladé zdůrazňuje důležitost znalostí a „bezpečnosti na prvním místě“ a staví se za to, aby se v prevenci zneužívání drog přešlo od sloganu „prostě řekni ne“ k „prostě řekni, vím své“.

 (In Galla` et al., 2005, s. 13).

Jak jsem se již zmínila, prvotní pevnou půdou prevence drog je zabránění užívání drog a s tím související mnohdy mnohé problémy lidí neboli pracovníků, jež tuto práci neboli protidrogovou prevenci provádějí. U tohoto typu práce protidrogové osvěty se mnohdy pracovník může dostat do situace, kdy lze možno mluvit i o překročení zákonů a jejich předpisů, i přestože na druhou stranu pomocí práce pracovníků protidrogové prevence, mnohdy také dojde do situace, kdy pomocí této tzv. osvěty lze možno chránit lidské životy před drogami. Názorným příkladem je to, když tito pracovníci se snaží mladistvé účinně přesvědčit či spíše alespoň naučit je tomu, jak některé drogy účinkují a jak je, pokud tedy,

s co největší bezpečností užívat, aby se nestali uživateli tzv. bezprostředního prostředí (o němž jsem se zmínila v předchozí kapitole), což znamená vyhnout se bezprostředním rizikům týkající se zdraví (tzv. zdravě a bezpečně užívat drogy). Názorným příkladem může být práce pracovníků protidrogové prevence např. na diskotéce či jiné taneční party, kde se odborní pracovníci na této akci snaží mladistvým předat co největší objem informací o jednotlivých drogách vyskytujících se přímo na této diskotéce či party a také přímo v akci zkusit některé drogy, jež tam lze zakoupit, co umožňuje dostat se k drogám, které jsou zdraví nebezpečné, neboť obsahují nebezpečně zpracované chemikálie. Cílem této příkladné (názorné) preventivní akce je, ukázat mladistvým, že na různých party a jiných akcích se vyskytují nebezpečné drogy a že snahou je jim pomoci je stáhnout z těchto akcí pryč.

Tato forma prevence, však lze uskutečnit pouze v těch případech a situacích, kdy mládež si bude na 100% jista toho, že pracovníci prevence mladistvé neudají a veškerá tato činnost prevence bude tedy probíhat zcela v anonymitě, a také pod podmínkou, že pracovník prevence nejde na tuto akci (diskotéku, party apod.) za účelem, aby mládež jen poučovala o tom, proč neužívat drogy, tedy za účelem abstinence drog. (Galla` et al., 2005).

„Programy, které ve snaze odradit mladé od drog využívají zastrašovací taktiky a uvádějí předpojaté nebo fakticky nesprávné informace, jsou odsouzeny k neúspěchu. Mladí nejsou negramotní a vědí hodně o tom, co se děje v jejich světě. Případně na ledacos přijdou sami a potom mají pocit, že se nemohou spolehnout na to, že se jim od dospělých dostane spolehlivých informací o drogách či o dalších důležitých, byť kontroverzních problémech. Pro mladé je kontakt s drogami součástí každodenního života. Proto se musí naučit, jak si s nimi poradit.“ (Galla` et al., 2005, s. 13-14).

S touto školní drogovou prevencí souvisí i prevence a znalost pojmu již u žáků základních škol. Co tím je myšleno jasně vykresluje následující kapitola.

Znalost pojmu prevence již u žáků základních škol

Dá se říci, že velkou část teoretické prevence středoškolské mládeže, jsem již nastínila a věřím, že středoškoláci jsou v této oblasti plně schopni teorii alespoň částečně přenést do praxe a také v této oblasti určitou mírou vzdělání či alespoň proškolení. Ovšem nyní mě zajímá otázka toho, zda samotný pojem „prevence“, je znám už i dětem, tedy žákům

základních škol? Nechci a nebudu odbíhat od tématu „Aspekty funkčnosti primární prevence drog středoškolské mládeže“, ale myslím si, že v rámci celistvé prevence je důležité i hledisko primární prevence žáků již na základních školách. A ptáte se proč? Protože, každý člověk z nás je součástí již, buď vybudované nebo tvořící se tzv. komunity, která na každého z nás má určitý vliv v rámci plnohodnotného společenského dění. Tímto myslím, konkrétně např. dítě, jež nastoupilo na 2. stupeň základní školy. Toto dítě vstupuje spolu s ostatními jeho vrstevníky, říkejme spolužáky, do stanoveného řízeného školního procesu. Na tuto tzv. novu společnost si zvyká, neboť přestupuje z 1. stupně základní školy na 2. stupeň a v této společnosti prostřednictvím učebních osnov, pedagogů a žáků rozvíjí své dosavadní schopnosti, vědomosti a dovednosti či se učí novým poznatkům.

Nemyslíte tedy, že už v tomto čase žáka základní školy, budoucího středoškoláka, by bylo dobré, aby již taky bylo něco žákům základní školy poprvé vneseno v mysl, co prevence je, znamená, jaké formy prevence existují či proč je prevence vůbec tak důležitou součástí života každého z nás už, dá se říci, od dětství ?

Již samotné děti či žáci 1. třídy základní školy vědí, co je droga, jaké drogy jsou a další primitivní záležitosti týkající se drog, ale dle mého názoru určitě nevědí, co je prevence drog, přitom to je to nejdůležitější nebo alespoň já to považuji za mnohem důležitější to vědět než znát a umět popsat např. jednotlivé drogy a jejich účinky apod.

Jak ale tento problém týkající se prevence nejen středoškolské mládeže, ale i dětí či žáků základní školy, vyřešit, aby i oni znali a věděli, co je prevence? Nebo, myslíte, že je zbytečné již, dá se říci, takovými malým osobnostem vtoukat do jejich zrajícího mozečku slovo prevence a jeho význam?

Ne, nemyslím, že to je zbytečné, ale naopak v dnešní, někdy hodně roztodivně formující se společnosti, žádoucí a důležité, protože již od prvotního osobnostního vývoje si dítě vštěpuje určité vzorce chování, jednání a postojů, které si s sebou nese vývojem do dalšího života. Tak proč bychom, již dětem na základních školách, neměli vtoukat do mysli otázky prevence, když je to pro ně tak prospěšné a důležité do budoucna. Protože to, čím jsou či by měli být formováni na základní škole, správnými vzory chování, postoji a jednáními, by si měl nést a ponese si v dalších letech do středoškolské docházky, kde formování jejich zrající osobnosti bude jednak složitější vlivem adolescence, ale také i vlivem jakýchsi již vytvořených společensko-kamarádských vztahů a skupin. Proto si myslím, že primární

prevence by měla začít mnohem dříve než až na 2. stupni základní školy či až na střední škole.

1.6 Důležitost a význam prevence

My, celá společnost bychom se měli zamyslet nad tím, které stádium prevence je pro naši mládež nejdůležitější, zda stádium primární prevence, jehož úkolem je zabránit všemi možnými prostředky tomu, aby k užívání drog vůbec nedošlo či stádium prevence sekundární, kdy již užívání drogy probíhá či až úplně to nejposlednější stádium, kdy se snaží zcela závislému pomoci vést alespoň trochu normální způsob života? Každý z nás, by se měl nad touto otázkou vážně zamyslet, neboť jen tak pomůžeme následnými činy něco dělat v rámci prevenci mládeže, rozvíjením užitečných myšlenek, uvedených po té do reálného života a vytváření tak zázemí prevence jakékoliv.

2 PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ PREVENCE A JEJICH APLIKACE V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ

2.1 Aplikace primární prevence v praktickém životě

Dle mého názoru je nejdůležitější prevence primární kdy, by nejen hlavně samotní rodiče měli vést děti k tomu, aby si účelně a hlavně plnohodnotně zaplnily svůj volný čas, a to velkým zaujetím v nějakém zájmovém kroužku – koníčku, který alespoň částečně zabezpečí to, že se dítě neuchýlí k drogám, když z nudy neví, co by dělalo. Tato určitá motivace dítěte by zřejmě měla probíhat od útlého věku, aby byla účinná a dítě zavčasu poznávalo mnoho možností využití volného času, umělo s ním rovnoměrně naložit a vyhnout se tak případné nastražené pasti v podobě drog. Proto by se, myslím si, měla většina rodičů zamyslet nad tím, jak se a zda se vůbec snaží vyplnit či uspořádat volný čas svých dětí, případně dospívající mládeže, a utvářet tak jednu z alternativ primární prevence.

Vyplnění volného času dětí a mládeže je jen jedna z forem primární prevence dětí a mládeže drog, ale nemyslíte, že je to v rámci této prevence málo? Že bychom nejen pro své děti, ale celou společnost mohli udělat mnohem více?

Dle Nešpora (1993) je to třeba to, umět s dětmi vytvořit vzájemnou důvěru, neboť ta je u tohoto spekulujícího problému velmi důležitá a na místě. Jenomže jak zjistit či jak spíše vědět, že nám dítě plně či alespoň částečně důvěřuje či se o to alespoň snaží? K tomuto přesvědčení, dle mého souzení, můžeme dojít až v momentě, kdy i my sami začneme vycit'ovat, že tomu tak je, a to snad tak, že se mu sami budeme snažit při jakémkoliv problému porozumět a nalézt společně správnou cestu problému. Je faktem, že jsem tuto možnost budování důvěry sama ještě nikdy neaplikovala, ale o to více budu v budoucnu třeba překvapená, jak bude možná účinná.

Další dle Nešpora (1993) trochu podobnou verzi prevence je to, jak se svými dětmi hovoříme a povídáme si či si vůbec umíme s nimi povídat i o tématu s názvem „drogy“ aj. Umíme vůbec najít tu správnou chvíli k takovému rozhovoru a otevřeně se s nimi o těchto věcech bavit? Možná si nyní myslíte, že je jednoduché kdykoliv a jakkoliv začat s dětmi na toto téma mluvit, ale já sama s tímto tvrzením zas až tak nesouhlasím, neboť vím, že děti

(hlavně v období puberty) mají sto chytrých odpovědí, jak všechno znají a vědí, a tím se nám snaží říci, že o naše povídání a odlišný názor vůbec nestojí.

Proto si myslím, že by nebylo k zahození, si s dítětem najít dobu na takové povídání v jiném čase a vhodné chvíli, kdy by jak děti, tak ale i rodiče měli být v uvolněném, klidném a mírumilovném naladění. Učiňme tak a po té zkusme sami posoudit a zapřemýšlet, jak jste na dítě zapůsobili, zda bude mít váš rozhovor či povídání na téma drogy alespoň částečný pozitivní důsledek.

S tímto souvisí i trend tzv. dnešní doby, ze kterého jsem tak trochu i zklamaná, a to z toho, že čím dál méně rodin se schází společně u dřívějších každodenních večeří, jež jsou, či spíše již bývaly jakousi rodinnou pospolitostí a zároveň také rozebráním každodenních problémů všech členů rodiny, což si myslím, taktéž velmi přispívalo velkou mírou k prevenci spadající do roviny primární. Vysvětlením je to, že se po rozpovídání u takové každodenní večeře každý vypovídá ostatním členům rodiny (zvláště děti rodičům) ze svých problémů, uleví si tak své psychické schránce těla a předejde se tak tomu, že by si jinak třeba své nevyřešené problémy řešili jinak např. drogou.

V souvislosti s tímto se přikláním i k posilování vazeb v rodině (zejména rodičů a dětí) a vytváření souladného vztahu mezi nimi, který je po té také převážným pozitivem při vzniku samotného drogového problému.

Po dalším delším popřemýšlení docházíme k názoru, že jistým druhem prevence primární, by měly být nejen rodinné zásady, společné budování rodinných vazeb, ale také hlavně samotný rodič, a to jako samotný vzor plný hodnot a chování, jimiž je dítě ovlivňováno a jež dítě od něj, dá se říci, automaticky podvědomě kopíruje. Tím myslím to, že poučovat dítě, ať například nekouří či nebere drogy je bezpředmětné, pokud samotný rodič tak činí a je mu (tedy měl by být) vzorem, v tomto případě však špatným. Proto usuzuji, že ovlivňování dětí rodiči hodnotami společenskými a morálními není bezpředmětné, ovšem s pozitivním příkladem samotného rodiče, jinak je v tomto směru jakákoliv prevence k zahození. (Nešpor, 1993).

S těmito hodnotami, normami a prevencí dle Nešpora (1993) souvisí i to, jak vysvětlit či se dítěti zkusit pomoci bránit nevhodné společnosti. Čímž jsou myšleny např. nevhodné party kamarádů či vrstevníků v jejich okolí. Ovšem velkým oříškem je, jak rozumně a taktně takovou případnou společnost dítěti vymluvit, aby rodiče nepatřili mezi ty, jež jim

snad zakazují se kamarádit a stýkat s lidmi, které by si oni vybrali či mohli vybrat za své blízké kamarády? A jakým způsobem vést dítě již od malička k tomu, aby si vybíralo co nejlepší mravnou společnost a kamarády, jež se budou chovat a jednat nejlépe dle pravidel morálky a snažit se tak vyhnout nebezpečným nástrahám života, jež jim svět nabízí?

Domnívám se, že bychom to v první řadě měli být právě opět rodiče, kdo dítěti pomůžou nalézt jim od začátku tu správnou cestu, jak si hledat kamarády, zvláště v dospívání, neboť v tomto období nejvíce působí vliv vrstevníků, což ale neznamená, že rodičovský vliv na ně se ztrácí, přestože rodiče sami mají velké obavy ze špatné nevhodné společnosti (možná v budoucnu jimi vybrané). (Nešpor, 1993).

Jak postupovat a vybrat si společnost vhodnou svým dětem a snížit tak svým způsobem i hrozící riziko drog, a tak vytvářet alespoň v malé míře prevenci drog?

Mohla bych zde dle odborné literatury uvést mnoho postupů: co dělat, jak dělat, čemu se vyhýbat atd., ale to není úkolem této práce. Cílem je jiná „zakázka naší společnosti“, a to samotná prevence drog, takže v ní budu dále pokračovat.

Další otázkou související s prevencí drog, jež jsem si vybrala je i to, zda rodiče jsou jedni z těch nejzodpovědnějších za tuto společenskou zakázku? Odpověď, nejen má, ale převážné většiny rodičů, by měla znít: „ano“. Ptáte se proč? Protože tato prevence má prvopočátky, jak jsem již zmínila v raném dětství, a proto bychom měli již od tohoto období být dítěti jakousi hodnotou a vzorem a dle Nešpora (1993) stanovit také dětem od malička jakási pravidla s přívlastkem „dobrá“, které by měli dodržovat a řídit se jimi. Určitě Vám teď hloubá v mysli, co těmito pravidly myslím? Myslí se tím pravidla, jež nebudou striktně dovolat nezletilému alkohol a žádné drogy. Uměli, byste to, však jasně a srozumitelně dítěti vysvětlit, proč tyto látky neužívat a neschylovat se k nim? Co takhle provádět prevenci tak, že dětem podáte takovým způsobem vysvětlení, že jejich nedospělý organismus se s těmito látkami vyrovnává mnohem, mnohem hůře než dospělý a v ne méně lehkých případech můžou skončit tato užívání drog i smrtí.

Nebo snad vykonávat prevenci ještě striktněji a ostřeji a určit předem „psané“ pravidla, jejichž porušení bude mít velký dopad na ně samotné (děti a mládež)? Nešpor (1993) tímto předurčuje apelovat a vést děti k tomu, aby věděli, že např. pokud poruší dané pravidla, jež jsme si s nimi stanovili (např. pokud budou pít či brát nějaké drogy), nastanou následky třeba v podobě snížení či nejspíše úplného sebrání kapesného, domácího vězení, zákazu

večírků apod. Určitě vás teď napadá, zde je toto jedna ze správných forem prevencí či spíše naopak. A zda tato volba, pro nás sice pravidel, ale pro děti možná spíše hrozeb, bude alespoň trochu účinnou prevencí a nesvede naopak samotné dítě k opaku? Je třeba nad takovýmto způsobem z pohledu rodiče nepřemýšlet a raději zkusit vysvětlit rozumně dítěti, že tato volba domluvy je ta neschůdnější a tím mu i osvětlit vztah mezi pravidlem a jeho porušením, neboť tato spojitá vazba je takové jakési jeho brnění, jehož má chránit a dítě tak respektovat a dodržovat. Neočekávejme však hned, že snad dítě bude reagovat zprvu nadšeně či snad jásat.

Dále já v otázkách prevence přicházím k názorům, že potřebná kontrola dětí je velkou součástí prevence. Kdybych se zeptal náhodně vybraných rodičů, zda ví, kde se nachází jejich děti po škole či ve volném čase, myslíte si, že by většina opravdu správně určila, kde skutečně jsou? Možná to bude pro mnohé znít až trochu absurdně, ale zkusit vyzkoušet toto „právo kontroly“ někdy skutečně v realitě na svých dětech, umí málokterý rodič. Nyní upřímně: „Byli jste snad již někdy jedni z těch rodičů, co alespoň jednou zkontrolovali své dítě, zda se nachází opravdu tam, kde řeklo či snad i slíbilo?“ A další po té následná vrtkavá otázka: Bylo opravdu tam, kde slíbilo? U kamaráda, ve svém kroužku či bylo někde úplně jinde? Možná si říkáte, že i kdybyste tuto kontrolu provedli a byla neúspěšná tzn., že zklamala, dítě by se z tohoto mělo poučit a naučit jej tak sliby dodržovat, budovat si tak s ním i určitou důvěru, ale zároveň tak i zabránit jeho cestě k případnému špatnému vytváření hodnot a mravů. Špatných vlivů na správný vývoj dítěte v oblasti morální a tudíž i potápění prevence je spousta, a proto zkusme ještě najít další pozitiva k jejímu růstu či nikoliv úpadku a projevu vlivů negativních.

Jedním z těchto pozitivních vlivů vidí Nešpor (1993) ve zdravém sebevědomí dítěte. Co je ale sebevědomí „zdravé“? Je to snad sebevědomí dítěte, jež dokáže vystupovat ve společnosti s velkým nadhledem, nebojácností či snad i kouskem arogantnosti a domýšlivosti? Ne, to není to správné zdravé sebevědomí. Zdravé sebevědomí je takové, jež dokáže vytvářet preventivní opatření, sebevědomí, pomocí kterého dítě dokáže přijít na to, že drogy a alkohol jsou cestou špatnou. Jen to je pak to užitečné sebevědomí, a to i v jiných věcech, nejen v otázce prevence. Proto třeba zkusme i my sami přispět k rozvíjení alespoň částečnému sebevědomí dětí, zkusme jej chválit za věci dobré a naopak kárat za věci špatné.

A co vytyčování životních cílů? Souvisí s prevencí? Určitě. Nešpor (1993) uvádí, že i cítění dítěte, harmoničnost a klid rodiny vede dítě k úspěšným cílům a úspěchům a pak je třeba méně potřeba činit prevenci, neboť pozitiva převládají nad negativy a to je jen dobře.

V této věci by mohlo být bráno v potaz, v souvislosti s harmonií rodiny, vytváření silných vazeb a tím i vliv na prevenci drog, neboť pevné rodinné vazby vytvářené již od dětství, mají obrovský vliv na dítě a na to, jak dále bude kráčet životem a formovat se. Dítě, které totiž bude vyrůstat v rodině, ve které bude z rodičů cítit vzájemnou lásku, úctu a podporu, bude po té tímto stylem rodiny samovolně podchyceno, tzv. že dítěti bude tento rodinný systém a spolužití zafixováno, poněvadž se v něm bude cítit dobře a vyhne se tak jakýmkoliv psychickým potížím či traumatům, kterými většinou trpí a prochází děti z opačně vedených rodin. Dítě se bude pak snažit ve své budoucí dospělosti vést téměř podobný styl života a rodiny, pouze s malými odlišnostmi a nebude tak k němu s největší pravděpodobností potřebovat ani větší než malé množství drogy. Mohli bychom tento způsob života považovat rovněž za určitou prevenci mládeže proti drogám? Ovšem, že ano, neboť k největšímu formování osobnosti dochází hlavně nejprve v rodině, která je velmi důležitým měřítkem pro tuto prevenci. Názorným příkladem špatné prevence drog, by v takovém případě mohla být rodina, jejíž vztahy jsou na pokraji zhroucení a o vztazích mezi rodiči v takovéto rodině raději ani nemluvě. Tudiž také velkou roli na předcházení užívání drog hraje i to, zda dítě vyrůstá po boku obou rodičů či pouze jednoho a z toho vyplývající i to, že dítě se v takové situaci (v případě bydlení a žití pouze s jedním rodičem a případně jeho novým partnerem) nemusí a třeba opravdu necítí doma tak, že je tam jeho domov plný bezpečí a lásky. Může mít k druhovi jeho rodiče nedůvěřivý vztah a samo dítě nemusí být zrovna druhem rodiče uznáváno. V takových případech se děti také mnohdy schovávají před neutěšenou realitou a snaží se najít únik např. v drogách. Dle Nešpora (1993) by si proto každý rodič, který žije třeba také v nemanželském svazku, ale s partnerem (jež není otcem či matkou jeho dětí) a zároveň se svými dětmi, měl položit otázku: „Zda je u nich doma vše v pořádku?“ a to po stránce jak výchovné, tak i po stránce emocionální a zda máme určeny jakási „psaná“ pravidla, jak pro děti, tak i pro partnera a hlavně, zda se dle nich chovají. Neboť i tyto vztahy mají velký vliv na děti a mládež versus drogy po té. Poněvadž výchova dítěte pouze jedním rodičem, samotným rodičem bez zásahu a pomoci jakýchkoliv jiných příbuzných členů rodiny, nevytváří jakési zázemí pro dobré, cílevědomé zájmy a koníčky a zvyšuje tak riziko užívání drog. Nebylo by dobré

v takovém případě dát prostor a šanci i jiným pomocným rukám, pokud nám jsou v rámci jiných příslušníků rodiny nabízeny? A budovat tak, zase jiný základ prevence dětí, čímž doufat, že bude jen k tomu lepšímu v životě našich dětí. (Nešpor, 1993).

Berme to v takové situaci tak, že jsme na tom, v případě výchovy pouze jednoho rodiče, ještě mnohem lépe při vytváření této prevence, neboť berme v úvahu a srovnání to, že naopak dítě, které žije bez rodičů a ještě bez domova, má vybudování tohoto základního bodu prevence mnohem, mnohem těžší. Myslím tím nyní např. děti, jež se osudem života dostaly do rukou orgánů státní správy, v podobě dětských domovů atd. I když u těchto dětí probíhá společná prevence, neboť děti vyrůstají ve společném domově, prostředí, tudíž jsou formovány stejnými vzory, hodnotami a prostředím. Ovšem každý z nich již má daný genový, na kterém se v rámci prevence hodně zakládá, neboť ten je tím rozhodujícím bodem v jejich dalším přizpůsobení v životě, i přestože budou formováni a vedeni správným směrem předcházení užívání drog. Dle mého názoru však, se více jak třetina těchto dětí stane uživateli drog, přestože byli velmi odborně a důkladně vedeni k preventivním opatřením či absolvovali několik preventivních programů. Stává se tomu tak, protože velmi důležitým a převažujícím je genový základ samotné osobnosti, v němž je mnohdy užívání drog zakotveno.

Spoustu alternativ prevence obecného posílení ochranných vlivů vůči drogám bylo doposud zodpovězeno v nejširší dostatečné možné míře, ovšem ještě nyní jedna z mála zůstává a to, zda bychom neměli posoudit i takové hledisko prevence, zda vyjma rodin úplných versus neúplných, nemá na prevenci drog i podstatný vliv to, zda dítě pochází z rodiny ateistů či rodiny, která pevně vyznává nějakou víru (třeba katolickou). (Nešpor, 1993)

Přiznám se, že já sama nejsem ateistou, přikláním se spíše k víře katolické, ale rovněž nejsem žádný odborník či fanaticky věřící, co zná veškerá pravidla a zákony (např. katolické) církve či dalších jiných církevních vyznání. Ovšem hodně by mě zajímalo, jak až velký vliv má víra na děti, jež třeba vyrůstají v rodině základně věřících či silně vyznávající nějakou víru. Když se tak nad tím zamýšlím, docházím k mínění, že většina dětí užívajících drog pochází spíše z rodiny ateistů než z rodin vyznávajících nějakou víru. Neboť rodiny věřící mají nejen silné pouto víry, ale i etické morálky a tudíž i stejným stylem jsou již od malička vedeny jejich děti. Riziko užívání drog těchto dětí je po té mnohem menší, neboť v rámci jejich víry je tento přestupek brán za velký nemyslitelný

hřích a pokání. Proto by u této prevence možná některé z rodičů mohla tížit ve svém svědomí otázka: „Neměli bychom v rámci prevence drog vést své děti k tomu, aby věřili v nějakou víru a v rámci jí ji vychovávali?“ To je však věcí názoru každého z rodičů.

Dalším bodem této práce a tudíž i předmětem k dalšímu zamyšlení v rámci prevence je vzdělání rodiny, tedy přesněji rodičů. Tímto se snažíme upozornit na to, že vzdělání rodiny, přesněji rodičů, má v rámci prevence určitý podstatný vliv. Možná se nyní usmíváte, když si čtete následující řádky, ale bohužel je tomu tak. Nechci a nemůžu říci, že děti, užívající drogy pocházejí výhradně jen z rodin rodičů s nízkým či menším vzděláním, ale z tohoto hlediska je tomu tak více možné a pravděpodobnější než z rodin rodičů s vyšším či přímo vysokoškolským vzděláním. Teď vám rodičům opět připadne možná banální až absurdní otázka: „To si má zvyšovat vzdělání a začít studovat např. vysokou školu, dá se říci, jen proto, že je větší pravděpodobnost, že se po té moje dítě možná neuchýlí k drogám?“. Samozřejmě že ne. Bylo by to sice krásné, kdyby to tak v životě fungovalo, ale ve všech případech tak tomu bohužel není. I děti středoškoláků a vysokoškoláků se k drogám schylují, ovšem faktem je, že je to dáno zjevně víceméně inteligentní rovínou rodičů, a ta si myslím, může být stejná, jak u rodičů s nižším vzděláním, tak i u rodičů s vyšším vzděláním. Tudíž na rodičích záleží, v jaké míře tzv. inteligentnosti a morálce děti povedou a pomůžou jim tak částečně k prevenci proti drogám. (Nešpor, 1993)

Do posledního bodu prevence, jež se domnívám, že je taktéž důležitým bodem primární prevence, si dovoluji přiřadit i životní styl rodiny. Tím mám na mysli to, jak rodina společně žije či spíše v dnešní době nežije.

Jsou rodiny, jež se společně všichni každý den vídají, scházejí třeba v určitou dobu a jsou alespoň chvíli dne pospolu. Ale naopak nyní je více rodin takových, v nichž se rodiče s dětmi vidí snad jen, budu-li nyní i tak trochu sarkastická, na Vánoce. Zamysleme se proto nad těmito dvěma typy rodin a zkusme si domyslet, u které rodiny je prevence drog větší a tudíž i nižší riziko užívání. U rodiny tzv. „vánoční“? Kdepak. Právě tato rodina docílí toho, že možná její děti spadnou lehčeji do náruče drog, protože nemá zájem (hlavně samotní rodiče zaneprázdnění např. přemírou práce) o rodinu a její celkový chod rodiny. Děti sice přijdou domů po škole, jako každé jiné děti, tak, jak mají, ale důsledkem třeba nevyplněného volného času a prázdného domova bez každodenně chybějících rodičů, se třeba z nudy či samoty doma schýlí k drogám či dostanou, v lepším případě, do syndromu deprese, který je třeba k drogám dovede. Proto vážně zapřemýšlejme, opět zvláště samotní

rodiče, jaký život vedou a jak můžou ovlivnit život své rodiny, svého dítěte, ale tudíž i celé společnosti. Vžijme se do role rodičů a zapřemýšlejme jako rodiče, co je by bylo pro nás přednější. Zda práce či rodina a děti? S tímto velmi úzce souvisí i výchova rodinná (viz. dále).

2.2 Aplikace sekundární prevence v praktickém životě

V převážné většině této práce jsem se věnovala pouze prevenci drog primární, sice té nejdůležitější a nejzákladnější, ale domnívám se, že taktéž, sice ne tak již stěžejní, ale také důležitá, je i prevence sekundární.

Je to sice již o něco složitější prevence, neboť k užívání samotné drogy, v případě sekundární prevence, již dochází. (Galla` et al., 2005). Ale ani v této sekundární prevenci není k zahození a je velmi důležitou součástí zlepšení či vyústění konečného důsledku. Zkusme proto posoudit, jaký vliv můžou mít na sekundární prevenci opět rodiče, ale i celá společnost a zkusme najít sérii jejich alternativ. Jednou z forem sekundární prevence vidí Göhlert (2001) v úspěšné terapii uživatele v některém vybraném odborném zařízení buď stacionární léčby odvykání či dlouhodobé terapii. Tato terapie je určitě odborně tou nejúspěšnější, pokud sám uživatel však chce.

Co se snaží udělat pro tuto prevenci rodiče, pokud je dítě již na droze závislé? Nyní se zkusme vžít přímo do této role rodičů, jejichž dítě je závislé na nějaké droze a odmítá jakoukoliv odbornou pomoc. Jak tedy po té v rámci prevence můžeme pokračovat dále? Neměli bychom se sami zamyslet a posoudit, zda i my, samotní rodiče, můžeme být nápomocni a předcházet alespoň částečně dalšímu užívání? Dokážeme si vůbec představit, že by se naše dítě stalo nadosmrti, když nyní použijí silné slovo, třeba feťákem? Ne? Tak zapojme mozkové buňky a popřemýšlejme, jak úspěšně utvářet prevenci sekundární.

Částečnou a možná i postupem času, v takovém případě, úspěšnou cestu vidím, já osobně, v psychoterapii domácí, kdy se rodič snaží na základě jakési vzájemné důvěry (doufáme, že alespoň nějaká mezi rodiči a dítětem existuje) uskutečňovat či alespoň začít rozhovor na téma drog a pokusit se vystínit lepší budoucnost a stinné stránky, co je čekají, ovšem bez drogy. Upozorňuji, že u této věci bychom neměli zapomenout hlavně na psychickou podporu a oporu celé rodiny, aby uživatel drogy si sám dokázal uvědomit, že na to není sám.

Tato část prevence sekundární je sice až tou druhou možností, kterou bychom raději ani nejlépe nechtěli znát, natož se tak s ní setkat, ale bohužel je jí také třeba, tak jak všechny formy prevence. Proto se zkusme závěrem této prevence ještě jednou pozorně a rozšířeně zamyslet nad tím, jak a co všechno ještě proto můžeme všichni, celá naše společnost, udělat, aby k užívání drog nemuselo docházet. Zkusme posoudit i ze strany nás, co my, i jako samotní lidé, můžeme udělat a pomoci tak naopak celé společnosti. A v poslední řadě, co nejvíce pro prevenci můžou udělat i samotní rodiče dětí (třeba už v horším případě, dětí, jež jsou již uživateli drog). Napřed začněme u sebe, neboť jak řekla jedna známá česká osobnost Palacký: „Chceme-li bránit svou autoritou, musíme vědět nejméně třikrát tolik než náš protivník“ (In Nešpor, 1993). Snad pochopíte, co tímto rčením myslím a zachováme se dle toho všichni.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUM

3.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu praktické části mé bakalářské práce bylo zjistit podobu primární prevenci drog středoškolské mládeže a faktory této prevence působící na mládež. Rovněž bylo součástí cíle i vyzorovat vliv pohlaví a věku středoškolské mládeže v souvislosti s primární prevencí drog. Stěžejním cílem výzkumu bylo tedy zjistit nejlepší a tudíž i neúčinnější primární prevenci drog působící na středoškoláky. Dalšími dílčími cíly výzkumu byl vliv věku a pohlaví v rámci jednotlivých zkoumaných okruhů výzkumu primární prevence drog.

3.2 Charakteristika výzkumného vzorku

K výzkumu primární prevence drog středoškolské mládeže jsem si jako výzkumný vzorek zvolila studenty Střední obchodně technické školy Zlín s. r. o., se sídlem Nám. T. G. Masaryka 1279, 760 01, Zlín, jejichž celkový počet dosáhl 113 respondentů, a to v těchto věkových kategoriích:

Tabulka č. 1 Celkový počet dotazovaných respondentů a jejich rozdělení dle věku

VĚK	CELKOVÝ POČET RESPONDENTŮ Z TOHO		CELKOVÝ POČET JEDNOTLIVÉHO VĚKU	DLE	VĚK. SKUPINY
	MUŽI	ŽENY			
15 let	9	3	12		1.věk. skupina
16 let	17	13	30		
17 let	8	9	17		
18 let	0	14	14		2.věk. skupina
19 let	7	19	26		
20 let	6	2	8		
21 let	3	1	4		
22 let	1	0	1		
24 let	0	1	1		

Z celkového počtu těchto 113 respondentů převážnou většinu tvořilo 62 žen a zbylý počet 51 mužů. Dle těchto věkových kategorií jsem si výzkumný vzorek rozdělila na dvě stěžejní zkoumané skupiny. První skupinu tvoří studenti ve věkové kategorii 15 – 17 let, přičemž průměrný věk této první skupiny je 16 let a druhou skupinu tvoří studenti věkové kategorie 18- 20 let, kde průměrný věk je 20,5 let. V první skupině je celkem 59 respondentů, z nichž

převahu tvoří muži, a to v počtu 34 mužů a zbylou část tvoří ženy v počtu 25. V druhé skupině je celkem 48 respondentů, v níž naopak převažují ženy v počtu 26 a muži v počtu 16.

3.3 Metodika výzkumu

K průzkumu jsem si vybrala kvantitativní metodu formou dotazníkového šetření neboli kvantitativní dotazník, který jsem zvolila z důvodů velkého neboli dostatečného množství (kvantity) respondentů. Tento výzkum kvantity je složen z několika fází, a to:

- fáze vytvoření dotazníku
- fáze oslovení respondentů
- fáze sběru dat
- fáze vyhodnocení dotazníkového šetření

3.3.1 Fáze vytvoření dotazníku

Dotazník jsem nejprve sestavila a po té si, na základě odborné konzultace s vedoucím mé bakalářské práce Mgr. Jakubem Hladíkem, Ph.D., nejprve ověřila správné formulování jednotlivých otázek a jejich úplnost pochopení a po jeho schválení zahájila terénní dotazníkové šetření. Při vytváření dotazníku jsem kladla důraz na jednoduchost otázek, ale zároveň i na to, aby respondent měl co největší možnost výběru alternativ. Výhodou a zároveň důležitým bodem při tvoření dotazníku byla nízká náročnost času při sběru dat tedy při vyplňování samotného dotazníku.

Tento kvantitativní dotazník obsahuje celkem 14 otázek, z nichž 13 otázek je uzavřených (s dvěma a třemi výběrovými možnostmi a u dvou z těchto otázek se čtyřmi možnostmi) a 1 otázka otevřená, na niž studenti odpovídali formou zkráceného názoru, stejně tak jako v závěru tohoto dotazníku (jež je přílohou mé bakalářské práce), kde bylo studentům položena doplňující otázka, na nichž rovněž měli odpovědět vlastním názorem, ale pokud možno co nejvíce rozvinutěji.

Dotazník je zcela anonymní záležitostí, snad jedině, co je, v něm odhaleno je pohlaví a věk dotazovaných, jež jsou obsahem prvních dvou otázek. Tyto první dvě otázky dotazníku, jsou tzv. klasického charakteru, jež se vyskytují v jakýchkoliv dotaznících.

Těmito otázkami jsem zjišťovala věk a pohlaví dotazovaného (jak jsem již výše zmínila) a zjištěné informace mi sloužily k vyhodnocení vlivu věku a pohlaví mládeže na další zkoumané skutečnosti. Další otázky, jež jsou obsahem dotazníku, jsem rozdělila do 5 okruhů značenými římskými číslicemi z důvodů lepší orientace v množství dotazovaných otázek.

3.3.2 Fáze oslovení respondentů a sběr dat

Sběr dat jsem prováděla na základě dohody se zástupcem ředitele Ing. Jaromírem Vitekerem a dalšími středoškolskými učiteli Střední obchodně technické školy s. r. o. ve Zlíně, kdy jsem v jeden vyučovací den, v rámci jednotlivých vyučovacích hodin, oslovila jednotlivé ročníky studentů a požádala je o spolupráci s vyplněním dotazníku. Reakce respondentů k vyplňování dotazníku byly více méně pozitivní, neboť vyplňování dotazníků zabralo u každé skupiny respondentů (tedy u jednotlivé třídy studentů) zhruba 15-20 minut, což je téměř polovina vyučovací hodiny středoškolské docházky a díky tomu byli studenti rádi, že se mohou věnovat jiné činnosti (vyplňování dotazníku) než probírání nové učební látky či zkoušení.

3.4 Fáze vyhodnocení výsledků výzkumu a jejich sdělení

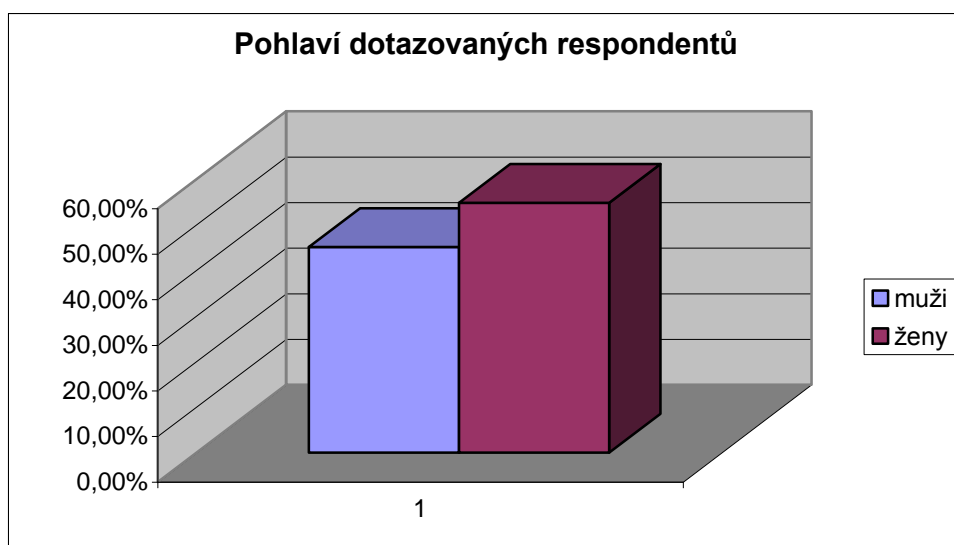
Výsledky výzkumu, které byly získány pomocí kvantitativní metody - dotazníkového šetření, jsem zpracovávala chronologicky v pořadí za sebou pouze v případě prvních dvou otázek, a to tedy otázky č. 1 a 2, které neměly úzkou souvislost s dalšími otázkami, neboť jimi jsem zjišťovala věk a pohlaví dotazovaných respondentů. Další otázky dotazníku byly rozčleněny do několika okruhů, přesněji do 5 okruhů, značených římskými číslicemi. Otázky tudíž nebyly vyhodnocovány jednotlivě, ale vždy v rámci jednotlivého okruhu. Zjištěné výsledky jednotlivých okruhů jsou popsány slovně a po té také, pro srozumitelnější pochopení, zobrazeny v jednotlivých grafech, které jsou součástí každého vyhodnoceného okruhu.

Většina otázek, s výjimkou dvou otázek, byly uzavřené, tudíž respondenti měli možnost volby ze dvou až čtyřech možností. U dvou otázek, jež měly charakter otázky volné studenti měli odpovědět formou vlastního názoru. Ve všech případech mně dotazovaní odpověděli na všechny otázky, takže zpracovávání dotazníkového šetření bylo v tomto smyslu jednodušší a hlavně smysluplné.

3.4.1 Věkové rozložení a pohlaví dotazovaných respondentů

První dvě otázky dotazníku, jsou klasického charakteru, jež se vyskytují téměř ve všech dotaznících různých veřejných průzkumů. **Otázka č. 1** : „Jsi muž či žena?“ obsahovala možnost výběru samozřejmě ze dvou odpovědí a výsledkem této otázky bylo 62 odpovědí žen a 51 odpovědí mužů. Rozbor lze jednoznačně vidět v následujícím grafu.

Graf č. 1 Počet žen a mužů v procentuálním vyjádření

Otázka č. 2 zjišťovala věk dotazovaných respondentů. Na tuto otázku měli dotazovaní slovně či číslem napsat svůj nynější věk. Odpovědi respondentů zřetelně ukazuje *Tabulka č. 1*, jež je součástí úvodu Praktické části, přesněji, viz. 3.3. Charakteristika výzkumného vzorku.

Těmito prvotními dvěma otázkami jsem zjišťovala věk a pohlaví dotazovaných a tyto zjištěné informace mi dále posloužily k vyhodnocení vlivu věku a pohlaví dotazované středoškolské mládeže na další zkoumané skutečnosti.

Následující otázky dotazníku jsem rozdělila do 5 okruhů

Tabulka č. 2 Okruhy, které jsou předmětem zkoumání prevence drog

Označení okruhů	Předmět zkoumaného okruhu prevence drog
I.	Vliv rodičů
II.	Vliv reklamních spotů a kampaní proti drogám
III.	Vliv internetu
IV.	Vliv drogově závislého
V.	Nejúčinnější prevence středoškolské mládeže

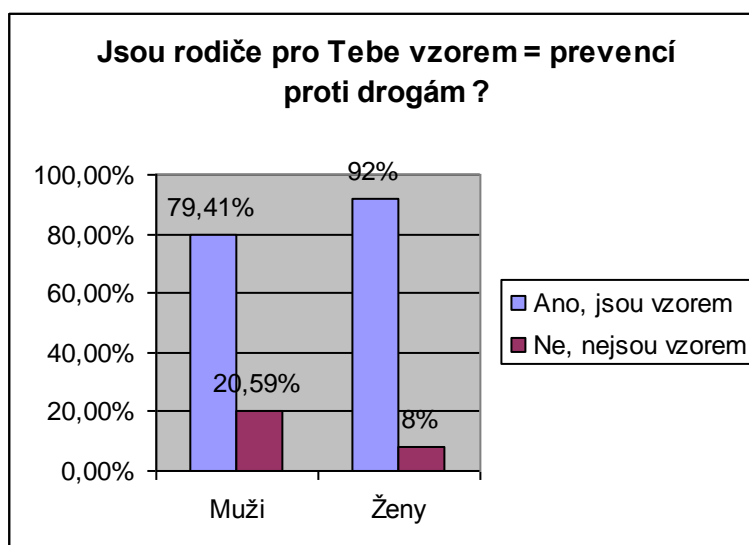
3.4.2 Vliv rodičů na prevenci drog

První zkoumaný okruh I. zahrnuje otázku č. 3 a otázku č. 7, pomocí nichž jsem se snažila zjistit, a po té plnohodnotně posoudit, jaký vliv mají na prevenci drog středoškolské mládeže jejich rodiče.

Otázkou č. 3 jsem zjišťovala, zda rodiče, kteří neberou žádné drogy jsou pro středoškolskou mládež vzorem, tedy prevencí proti užívání drog.

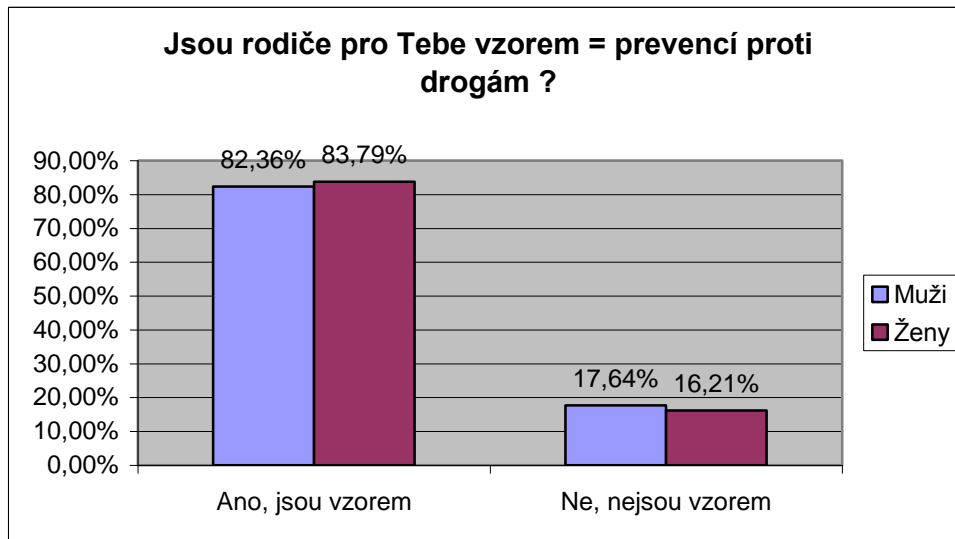
U první věkové skupiny (15- 17 let), kde průměrný je 16 let, z celkového počtu 59 dotazovaných respondentů (z tohoto počtu 34 mužů a 25 žen) považuje 27 mužů tj. 79,41 % a 23 žen tj., 92% rodiče, jež nejsou uživateli žádných drog, za vzor. Naopak 7 mužů tj. 20,59 % a 2 ženy tj. 8 % nepovažují takovéto rodiče za žádný vzor.

Graf č. 2 Četnosti odpovědí respondentů 1. věkové skupiny na otázku č. 3: „Myslíš si, že rodiče, kteří neberou žádné drogy, jsou pro Tebe vzorem = prevencí proti užívání drog?“

U druhé věkové skupiny (18- 24 let), kde průměrný věk činí 20,5 let, z celkového počtu 54 dotazovaných (z toho 17 mužů a 34 žen) považuje taktéž rodiče, jež neužívají žádné drogy, za vzor a tudíž i prevencí proti drogám, 14 mužů, tj. 82,36 % a 31 žen, tj. 83,79 % a pro 3 muže, což je 17,64% a 6 žen, což je 16,21 % naproti tomu nejsou tyto rodiče žádným vzorem a tudíž ani žádnou prevencí proti užívání drog. Přesné zodpovězení otázky č. 3 vykresluje jasně následující graf.

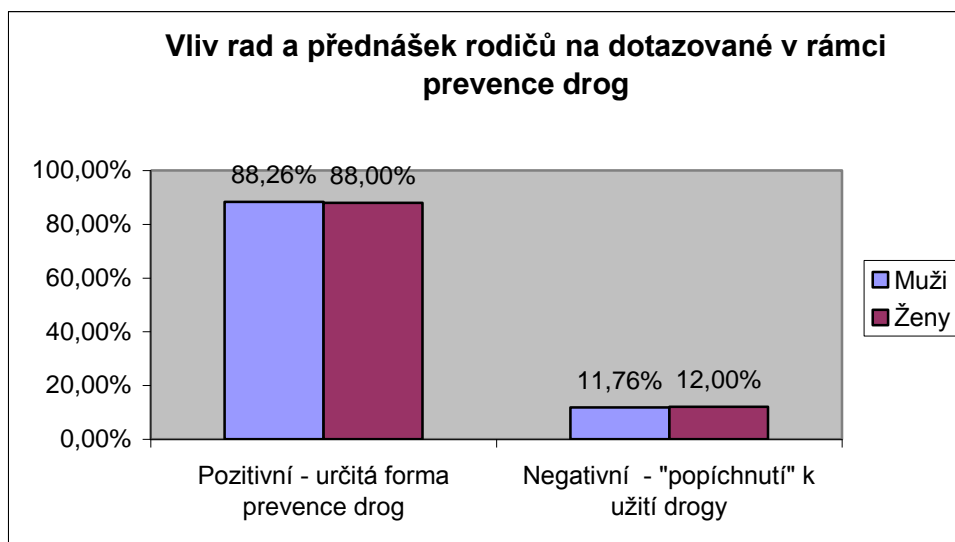
Graf č. 3 Četnosti odpovědí respondentů 2. věkové skupiny na otázku č. 3: „Myslíš si, že rodiče, kteří neberou žádné drogy, jsou pro Tebe vzorem = prevencí proti užívání drog?“

Otázka č. 7, která je druhou otázkou I. okruhu dotazníku, byla otázka uzavřená, jejímž úkolem bylo zjistit, jak na středoškolskou mládež zapůsobí, když jim budou samotní rodiče dávat rady, jak se vyvarovat drogám, proč je neužívat apod. Na otázku odpovídaly opět obě věkové kategorie.

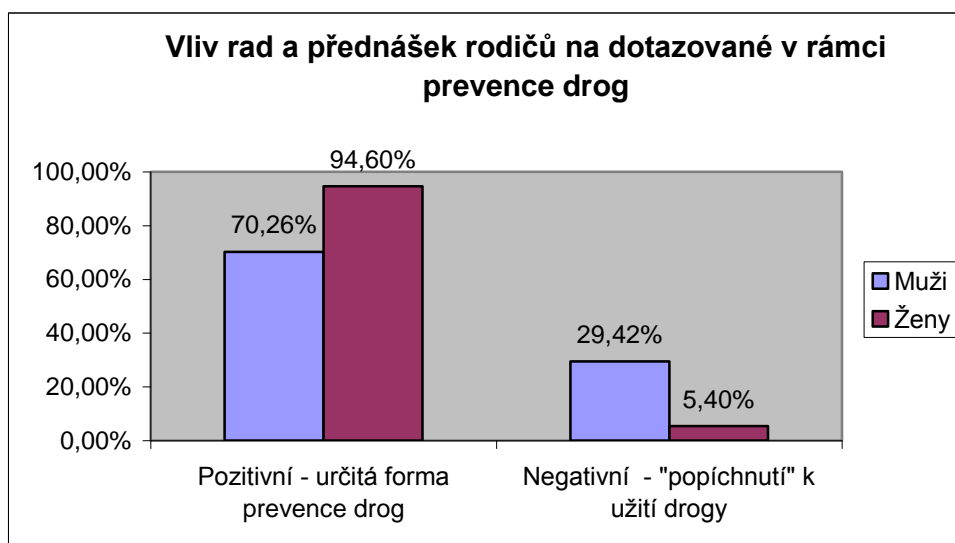
U první věkové kategorie odpovědělo 30 mužů, tj. 88,26 % a 2 ženy, tj. 88 % pozitivně, což znamená, že rady rodičů a upozornění na možné zneužívání drog bere toto procento dotazovaných mužů a žen jako určitou formu prevence a 4 muži, tj. 11,76 % a 3 ženy, tj. 12 % odpověděli negativně, což znamená, že tyto případné a občasné rady rodičů, mládež naopak ještě navedenou k užití drogy a pro tento uvedený počet dotazovaných tyto rady ani samotní rodiče nejsou tudíž žádnou prevencí proti užívání drog.

Graf č. 4 Ukazující vliv občasných rad a přednášek rodič na respondenty 1. věkové skupiny, jak se vyvarovat drogám a proč je neužívat.

U druhé věkové skupiny zodpovědělo na otázku č. 7 kladně 12 mužů, tj. 70,58 % a 35 žen, tj. 94,60 % a záporně 5 mužů, tj. 29,42 % a 2 ženy, tj. 5,40 %

Graf č. 5 Ukazující vliv občasných rad a přednášek rodičů na respondenty 2. věkové skupiny, jak se vyvarovat drogám a proč je neužívat.

Pokud se podíváme na vyhodnocení I. okruhu 1. a 2. věkové skupiny, zpozorujeme určitou shodu v převaze pozitivních odpovědí nad negativními odpověďmi na prevenci

drog středoškolské mládeže vlivem rodičů, což mě, dá se říci, jak překvapilo, tak i potěšilo, neboť jsem si myslela, že rodiče na středoškoláky v rámci prevence drog nebudou mít zas až tak velký vliv.

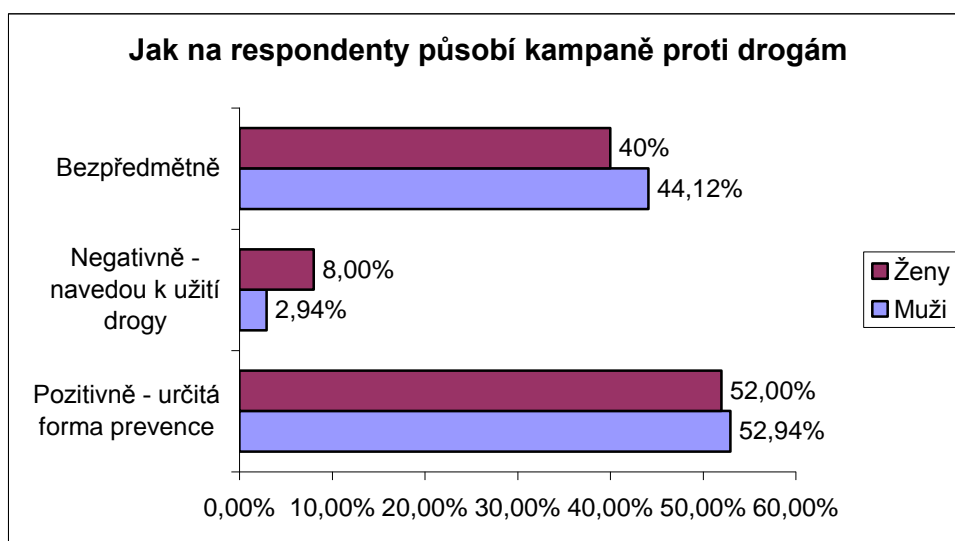
3.4.3 Vliv reklamních spotů a kampaní proti drogám na prevenci drog

Druhý zkoumaný okruh dotazníku, okruh II. se stejně tak jako I. okruh skládá rovněž ze dvou otázek, díky nimž jsem chtěla zjistit vliv reklamních spotů vysílaných v médiích a kampaní proti drogám, které mnohdy slyšíme v našich ulicích, ve školách apod., na prevenci v užívání drog středoškoláků. Obě otázky tohoto okruhu jsou uzavřené s výběrem 3 možností odpovědí.

První otázka II. okruhu *otázka č. 4* si klade za cíl zjistit, jak působí na mládež kampaně proti drogám např. v ulicích, ve školách apod.

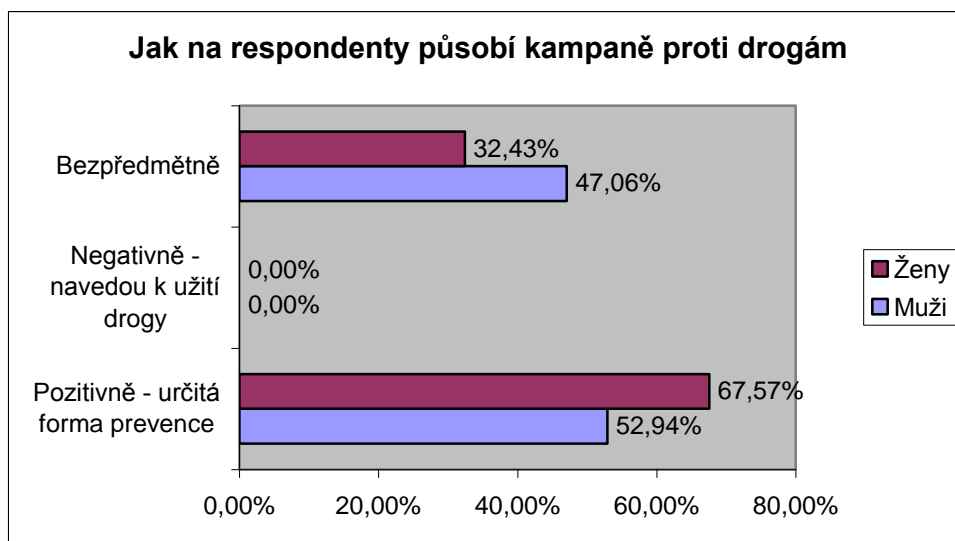
Na tuto otázku u 1. věkové skupiny odpovědělo 18 mužů, což je 52,94 % a 13 žen, což je 52 % takovým způsobem, že na tento počet dotazovaných respondentů působí takovéto podobné kampaně pozitivně, tzn. jako určitá forma prevence proti drogám. Naopak na 1 muže, což je 2,94 % a 2 ženy, což je 8 % působí tyto tzv. propagace prevencí negativně, a to tak, že to dotazované respondenty naopak vede k užití drogy. Zbylým respondentům 1. věkové skupiny 15 mužům, což je 44,12 % a 10 ženám, což je 40 %, tato forma prevence případně bezpředmětná, až dá se říci, zbytečná.

Graf č. 6 Působení kampaní proti drogám na prevenci drog respondentů 1. věkové kategorie

Druhá věková skupina odpověděla na tuto otázku téměř procentuálně stejně. U mužů pozitivních odpovědí bylo 9, což tvořilo stejné procento jako u odpovědí mužů 1. věkové skupiny, a to 52,94 %. U žen 2. věkové skupiny bylo procento odpovědí o 15,57 větší, což odpovídalo počtu 25 pozitivních odpovědí, tedy 67,57 %. Kupudivu u 2. věkové skupiny jak u mužů, tak u žen, negativní odpověď nebyla žádná. Avšak tuto prevenci posuzuje 8 mužů, což je 47,06 % a 12 žen, což je 32,43 % žen 2. věkové skupiny za téměř bezpředmětnou.

Graf č. 7 Působení kampaní proti drogám na prevenci drog respondentů 2. věkové kategorie

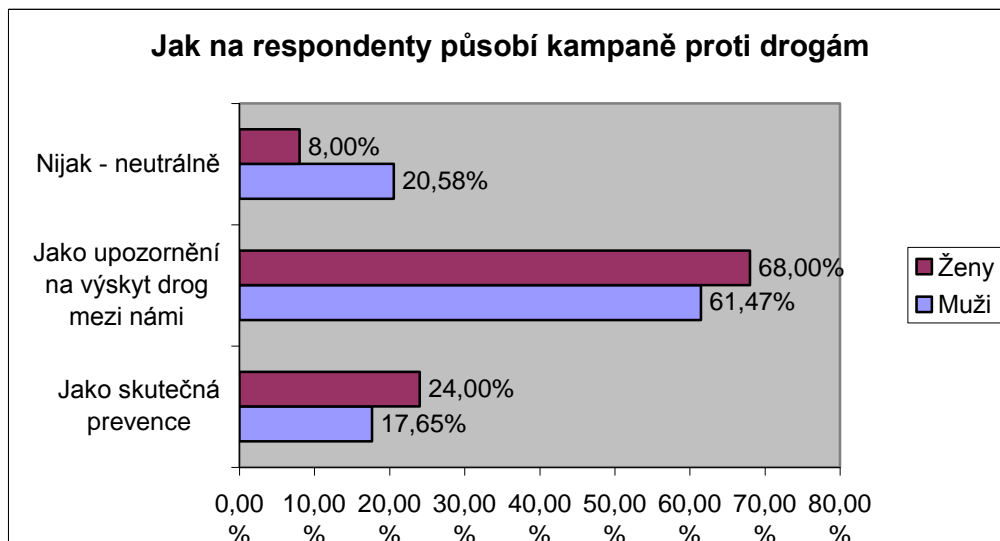
Porovnáním výsledků výzkumu pomocí otázky č. 4 jsem došla k výsledku, že u názorů a postojů, na kampaně proti drogám v ulicích a ve školách není vidět žádný viditelný rozdíl mezi respondenty 1. věkové skupiny a 2. věkové skupiny.

Druhou otázkou II. okruhu dotazníku byla **otázka č. 9**, jejímž úkolem bylo zjistit, jak působí na vybrané skupiny reklamní spoty proti užívání drog vysílané v médiích, čímž bylo myšleno v televizi, rádiích, novinách či na internetu.

Respondenti 1. věkové skupiny odpověděli v počtu 6 mužů, tj. 17,65 % a ve stejném počtu odpovědělo 6 žen, tj. 24 %, tak že tyto reklamní spoty na ně skutečně působí jako prevence proti drogám. Dále 21 mužů, tj. 61,47 % a 17 žen, tj. 68 % berou tyto spoty spíše jen jako lehké upozornění na to, že se mezi námi drogy vyskytují a na 7 mužů, tj. 20,58 %

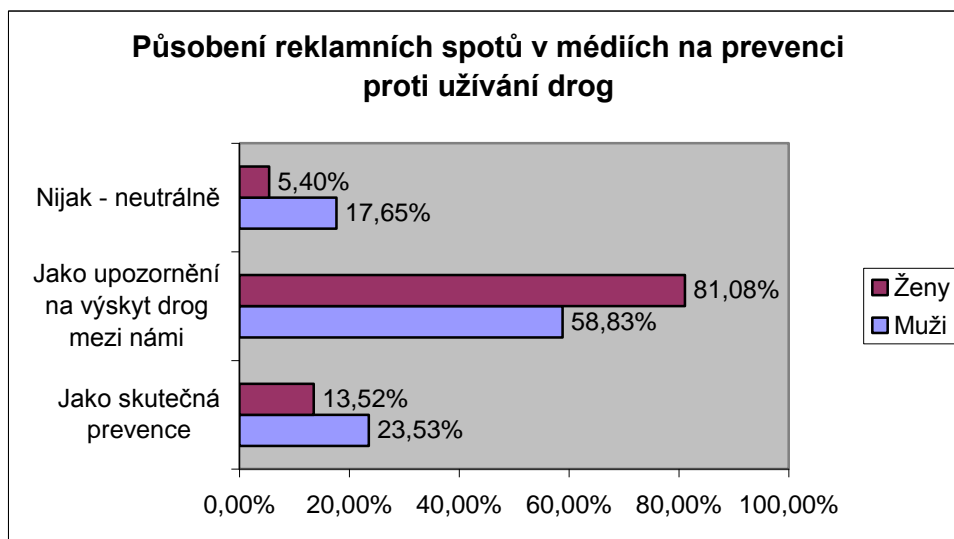
a 2 ženy, tj. 8 % žen 1. věkové kategorie, působí takovéto reklamní spoty nijak tzv. neutrálně.

Graf č. 8 Ukazatel četností odpovědí 1. věkové skupiny na otázku č. 9: „Jak na Tebe působí reklamní spoty proti užívání drog v médiích?“

Druhá věková skupina otázku č. 9 objasnila 4 odpověďmi mužů, což tvoří 23,53 % a 5 odpověďmi žen, což tvoří 13,52 % tak, že reklamní spoty pro ně znamenají určitou prevenci. 10 mužů, tj. 58,83 % a 30 žen, tj. 81,08 % pojalo tyto reklamní spoty jako upozornění na výskyt drog mezi populací a 3 muže, tj. 17,65 % a 2 ženy, tj. 5,4 % tyto propagace formou reklamních spotů nijak zvlášť nezaujaly a nezapůsobily na ně.

Graf č. 9 Ukazatel četností odpovědí 2. věkové skupiny na otázku č. 9: „Jak na Tebe působí reklamní spoty proti užívání drog v médiích?“

Pokud porovnáme výsledky výzkumu II. okruhu dotazníku, dospějeme ke zjištění, že zde opět mezi výsledky 1. a 2. věkové skupiny nejsou vidět žádné velké rozdíly v odpovědích, a to jak u mužů, tak ani u žen. Tudíž vliv věku a pohlaví na zkoumaném II. okruhu dotazníku, jež měl za cíl zjistit faktory působící na prevenci drog formou reklamních spotů a kampaní proti drogám, je neutrální – nulový.

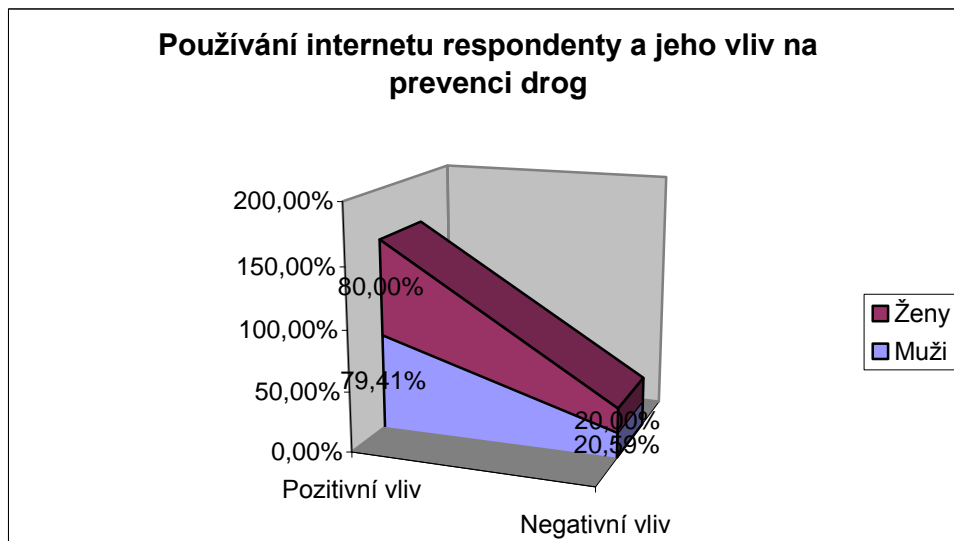
3.4.4 Vliv internetu na prevenci proti užívání drog

Dalším okruhem výzkumu je III. okruh, který je zaměřen na zkoumání vlivu internetu v rámci prevence drog. Tento okruh, stejně jako předchozí dva okruhy, obsahuje dvě otázky. Na první otázku okruhu otázku č. 5, bylo možno vybrat si odpověď ze dvou možností a na druhou otázku okruhu, otázku č. 6 byla možnost výběru dokonce ze čtyř odpovědí. Obě otázky byly tedy koncipovány jako otázky uzavřené.

Otázkou č. 5 bylo zjišťováno, jaký vliv má na středoškolskou mládež internet prostřednictvím různých jeho forem např. skypu, chatu, icq, facebooku apod. Zda pozitivní či negativní vliv.

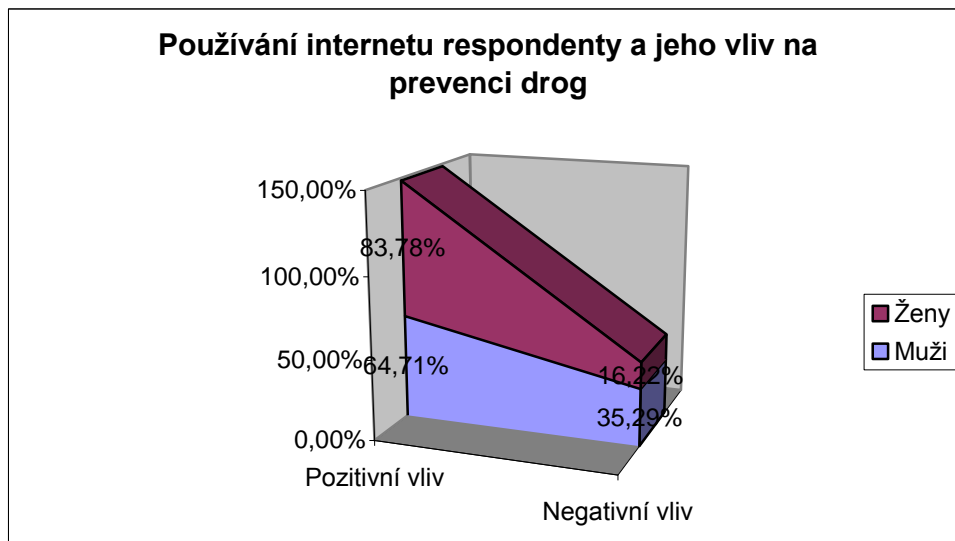
Muži 1. věkové kategorie odpovídali 27 pozitivními odpověďmi, což je 79,42 % a ženy 20 pozitivními odpověďmi, což dělá 80 %. Negativními odpověďmi po té odpovědělo 7 mužů, což je 20,59 % a 5 žen, což je 20 %. Pozitivní odpovědi bylo myšleno to, že internet pomocí jeho prostředků jakožto skypu, chatu, icq či facebooku pomáhá či ulehčuje předcházet drogám. Negativním působením bylo rozuměno to, že naopak prostřednictvím internetu respondenti dostávají možnost přístupu k drogám a internet jim napomáhá a láká je k užívání drog.

Graf č. 10 Ukazatel vlivů faktorů internetu na prevenci drog respondentů 1. věkové skupiny.

Druhá věková kategorie neboli skupina měla zastoupení pozitivních odpovědí počtem 11 mužů, tj. 64,71 % a 31 žen, tj. 83,78 % a v negativních odpovědích počtem 6 mužů, tj. 35,29 % a 6 žen, tj. 16,22 %.

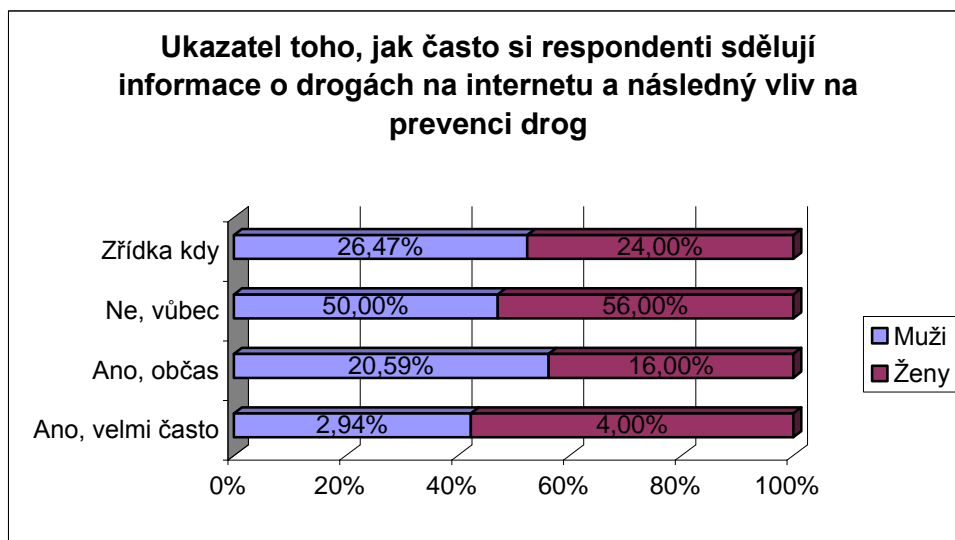
Graf č. 11 Ukazatel vlivů faktorů internetu na prevenci drog respondentů 2. věkové skupiny.

Druhá otázka III. okruhu, **otázka č. 6** zněla, zda si prostřednictvím internetu respondenti obou věkových skupin vyměňují zkušenosti a zážitky s drogami. Tentokrát u otázky byl větší výběr z možností, a to ze čtyř možností.

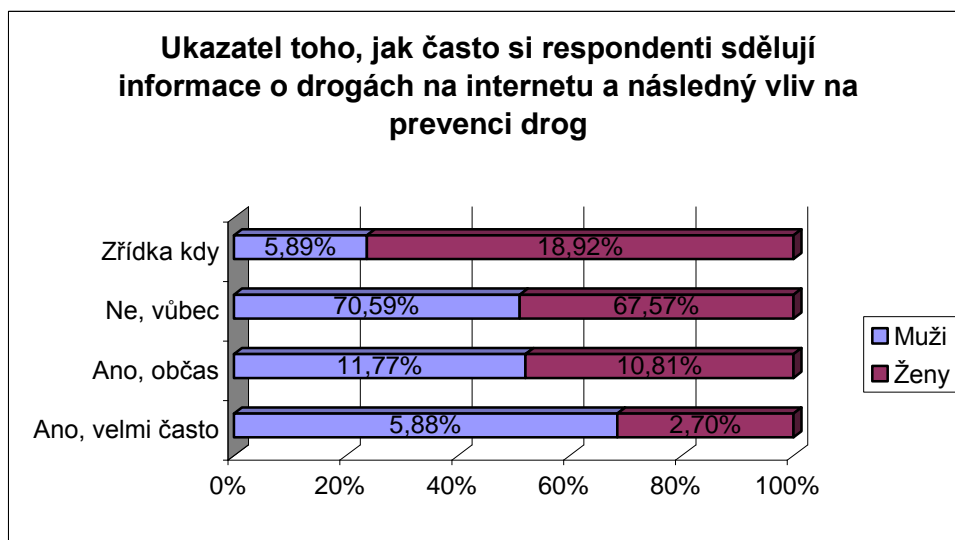
Na první možnost odpovědi, a to odpověď znějící „ano“ odpověděl 1 muž, což jsou 2,94 % a 1 žena, což jsou 4% žen 1. věkové skupiny. Na druhou možnost s výběrem odpovědi znějící „ano, občas“ odpovědělo 7 mužů, tj. 20,59 % a 4 ženy, tj. 16 %. Třetí možnost odpovědi „ne, vůbec“ si vybralo 17 mužů, což dělá 50 % mužů 1. věkové kategorie a 14 žen, což je 56 % žen 1. věkové kategorie. A na poslední z uvedených možností odpovědělo 9 mužů, tj. 26,47 % a 6 žen, tj. 24 % 1. věkové kategorie.

Graf č. 12 Ukazatel odpovědi respondentů 1. věkové skupiny na otázku, zda si prostřednictvím internetu vyměňují a sdělují zážitky a zkušenosti s drogami.

U druhé věkové skupiny možnost první odpovědi zvolil 1 muž, co odpovídá 5,88 % a taktéž 1 žena, tj. 2,70 %. Druhou možnost výběru odpovědí volilo 11,77 % mužů, což odpovídá 2 mužům a 10,81 % žen, což byly odpovědi 4 žen. Třetí možnost byla vybrána 70,59 % mužů, což se rovnalo 12 odpovědím mužů a 67,57 %, což bylo 25 odpovědí žen. Poslední možnost odpovědi typu: „zřídka kdy“ si vybralo 5,89 % mužů, což odpovídalo 1 muži a 18,92 % žen, což bylo 7 odpovědí žen.

Graf č. 13 Ukazatel odpovědi respondentů 2. věkové skupiny na otázku, zda si prostřednictvím internetu vyměňují a sdělují zážitky a zkušenosti s drogami.

Když porovnáme výsledky odpovědí III. zkoumaného okruhu, jehož úkolem bylo zjistit vliv internetu na prevenci drog středoškolské mládeže, dojdeme ke zjištění, že na více jak polovinu dotazovaných respondentů, a to 1. věkové kategorie, tak i 2. věkové kategorie, má na prevenci čili předcházení užívání drog, internet a jeho prostředky, velmi pozitivní vliv. Nejen tím, že internet prostřednictvím skypu, chatu, icq či facebooku působí na respondenty pozitivně v tom principu, že je neláká k užití drogy, ba spíše naopak, ale také v tom, že přes internet si respondenti nevyměňují téměř žádné informace, zkušenosti či zážitky s drogami. Tyto zjištěné výsledky výzkumu III. zkoumaného okruhu mě velmi překvapily.

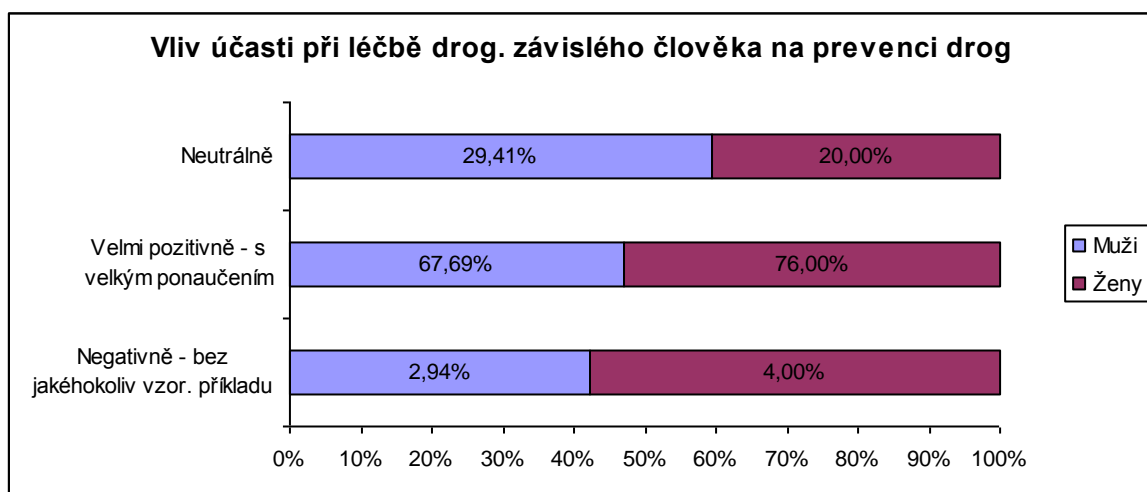
3.4.5 Vliv drogově závislého člověka na prevenci proti užívání drog

V dalším zkoumaném IV. okruhu dotazníku jsem se zabývala možným vlivem drogově závislého člověka v rámci prevence drog středoškolské mládeže. Tento okruh nezahrnoval pouze 2 otázky jako u předchozích třech okruhů, ale 4 otázky, jimiž se zjišťovaly různé skutečnosti prevence drog.

První otázkou tohoto okruhu byla *otázka č. 8*, která se zabývala působením drogově závislého člověka v rámci prevence proti užívání drog, a to konkrétně tak, jak by případně na dotazované respondenty zapůsobila účast při léčbě drogově závislého člověka. Opět dotazovaní mohli volit ze třech odpovědí.

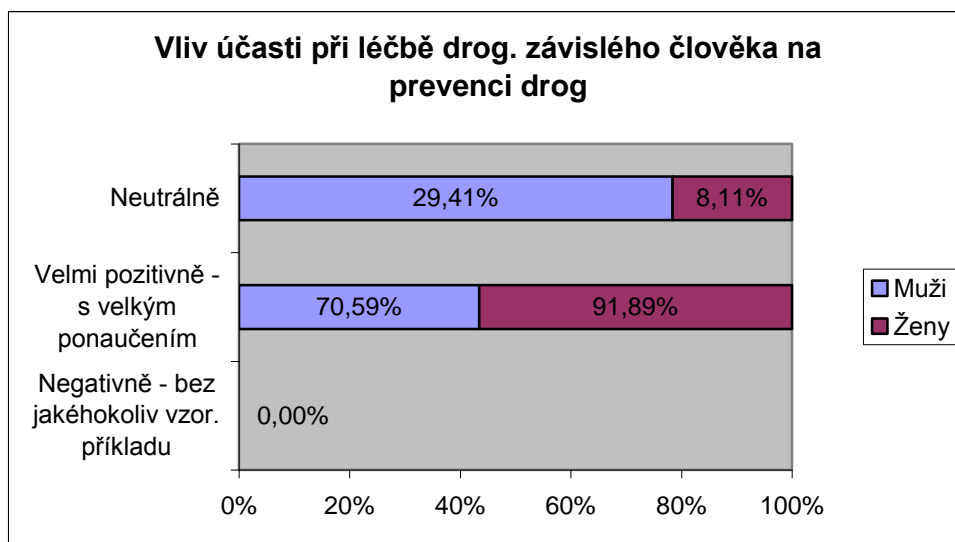
Ze získaných vybraných odpovědí 1. věkové skupiny lze soudit, že na 2,94 % mužů, což se rovná 1 odpovědi a na 4 % žen, rovnající se taktéž počtu 1 odpovědi ženy, účast při léčbě drogově závislého člověka by na respondenty zapůsobila spíše negativně, a to takovým způsobem, že by si z toho nevzali do budoucna žádný pozitivní příklad. Na 67,65 % mužů, což vyčísluje 23 odpovědí mužů a 76 % žen, což se rovná počtu 19 žen, by naopak takováto možná účast při léčbě drogově závislého člověka, měla pozitivní vliv na prevenci drog, z čehož plyne i to, že by si tato skupinka dotazovaných z toho také vzala velké ponaučení do budoucna, aby se takovým člověkem sami nikdy nestali. Na zbylé procento 29,41 %, což je 10 mužů a 20 % žen, což odpovídá 5 ženám, zapůsobila tato forma prevence téměř zcela neutrálně.

Graf č. 14 Ukazatel vlivu účasti respondentů 1. věkové skupiny při léčbě drog. závislého člověka na prevenci proti užívání drog.

U druhé věkové skupiny je počet negativních odpovědí na otázku č. 8, jak u mužů, tak i u žen kupodivu nulový, což vyjadřuje to, že na žádné procento mužů ani žen 2. věkové kategorie by si z takovéto účasti při léčbě drogově závislého nevzala žádný vzor, tudíž vliv jejich účasti by měl negativní dopad. Naproti tomu 70,59 % značící 12 mužů a 91,89 % žen vyjadřující 34 žen 2. věkové skupiny, účasti při léčbě drogově závislého připisují velmi pozitivní vliv v rámci prevence proti užívání drog středoškolské mládeže a neutrálním vlivem na prevenci drog soudí působení drogově závislého člověka 29,41 % mužů, tj. 5 mužů a 8,11 % žen, tj. 3 ženy.

Graf č. 15 Ukazatel vlivu účasti respondentů 2. věkové skupiny při léčbě drogově závislého člověka, na prevenci proti užívání drog.

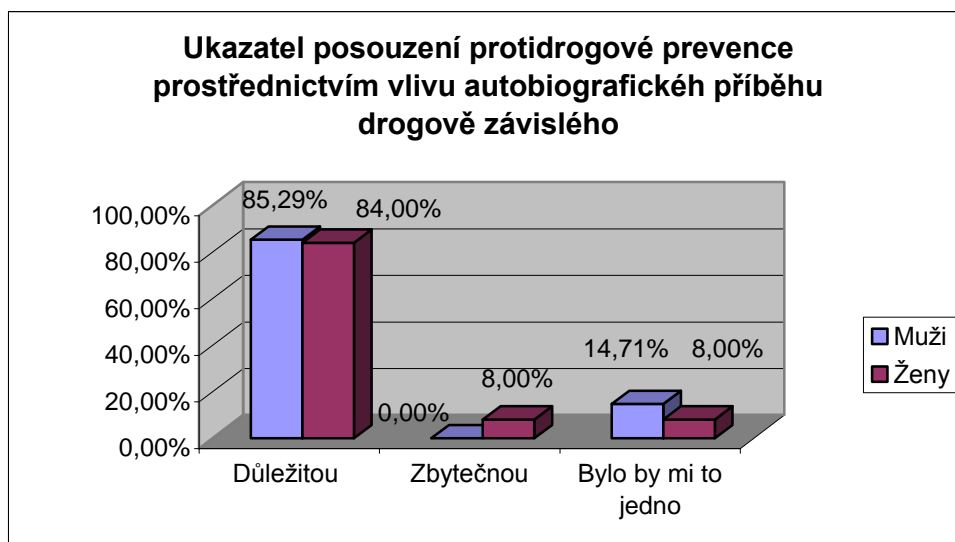

Pomocí rozboru získaných odpovědí na otázku č. 8, od respondentů 1. a 2. věkové skupiny jsem vyzorovala, že na převážnou část mužů i žen obou věkových kategorií působí velmi pozitivně účast při léčbě drogově závislého člověka.

Druhou otázkou IV. okruhu byla **otázka č. 13**, kterou jsem se ptala na to, jak by posuzovali prevenci proti drogám dotazovaní respondenti, kdyby vyslechli autobiografický příběh dříve drogově závislého člověka. Opět u této otázky měli možnost volby ze 3 odpovědí.

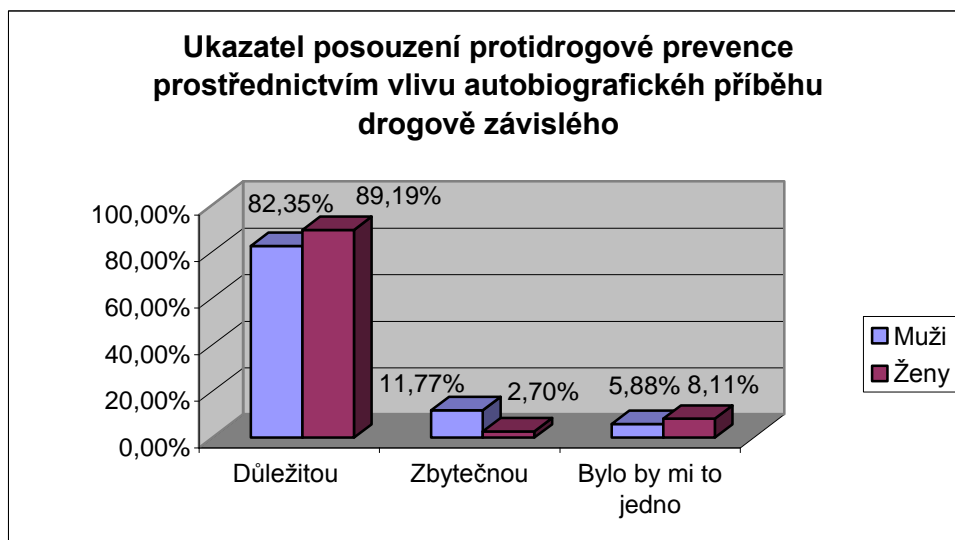
29 mužů 1. věkové skupiny tvořící 85,29 % a 21 žen vyjadřujících 84 % žen 1. věkové skupiny považuje tuto prevenci za důležitou. Dále 2 ženy, což vyjadřuje 8 % a žádný muž 1. věkové skupiny tuto formu prevence považuje za zcela zbytečnou a 5 mužů, což vyjadřuje 14,71 % a 2 ženy, což vyjadřuje 8 % žen, 2. věkové skupiny si vybrali možnost: „bylo by mi to jedno“.

Graf č. 16 Ukazatel posouzení prevence proti drogám 1. věkové kategorie, vlivem vyloučením autobiografického příběhu, kdysi drogově závislého člověka.

Druhá věková skupina na *otázku č. 13*, odpověděla v počtu 82,35 %, což zahrnuje 14 mužů a v počtu 33 žen, což tvoří 89,19 % žen 2. věkové skupiny, takovou odpovědí, že těmto procentům mužů a žen se jeví tato prevence za důležitou. 2 muži čili 11,77 % a 1 žena což, je 2,70 % tuto formu prevence považuje za zbytečnou a 1 muž, tj. 5,88 % a 3 ženy, tj. 8,11 % si vybrali 3. možnost odpovědi na tuto otázku, a to: „bylo by mi to jedno“.

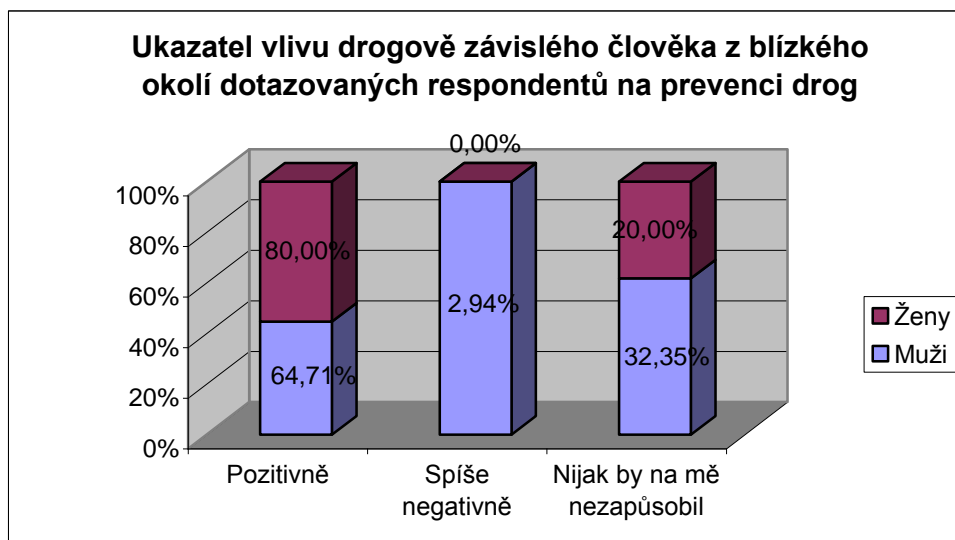
Graf č. 17 Ukazatel posouzení prevence proti drogám 2. věkové kategorie, vlivem vyloučení autobiografického příběhu kdysi drogově závislého člověka.

Třetí otázkou IV. okruhu byla **otázka č. 10**, v rámci níž bylo zjišťováno, jak by na dotazované respondenty zapůsobil člověk, z jejich blízkého okolí, závislý na drogách na prevenci v užívání drog. Dotazovaní měli opět možnost výběru ze tří odpovědí, neboť se jednalo o uzavřený typ otázky.

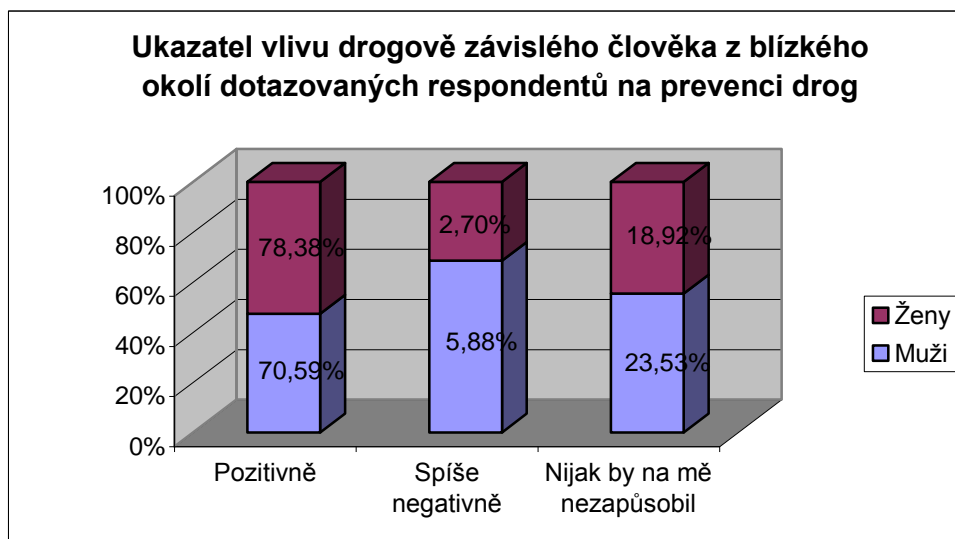
U této otázky se v 1. věkové skupině přiklání k pozitivnímu názoru, tedy zapůsobením tohoto člověka jako zastrašujícího případu proti užívání drog, na prevenci drog: 22 mužů tvořících 64,71 % a 20 žen, jež tvoří 80 % 1. věkové skupiny. Naopak spíše k negativnímu názoru, což znamená, že by tato forma prevence vedla dotazované naopak k užití drogy, se přiklání 1 muž, což vyjadřuje 2,94 % a žádná žena nebo-i nulové procento žen 2. věkové skupiny. Odpověď, že: „nijak by na mě nezapůsobil“ (drogově závislý v rámci prevence drog), použilo v dotazníku 11 mužů, tj. 32,35 % a 5 žen, což je 20 % 1. věkové kategorie.

Graf č. 18 Ukazuje, jak by zapůsobil drogově závislý člověk z blízkého okolí dotazovaných respondentů 1. věkové skupiny na prevenci drog.

U druhé věkové skupiny byly odpovědi na **otázku č. 10**, trochu odlišnější. Pozitivně, tedy jak zastrašující případ posuzuje tuto prevenci 12 mužů, tj. 70,59 % a 29 žen, tj. 78,38 % 2. věkové kategorie. Spíše negativně, což znamená, že naopak by je tato prevence vedla k vyzkoušení či užití drogy, posuzuje tuto prevenci 1 muž, což je 5,88 % a 1 žena, což je vyjádřeno 2,70 % žen 2. věkové kategorie. A na 4 muže, tj. 23,53 % a 7 žen, tj. 18,92 % by tato forma prevence nezapůsobila nijak, čímž se rozumí ani pozitivně ani negativně.

Graf č. 19 Ukazuje, jak by zapůsobil drogově závislý člověk z blízkého okolí dotazovaných respondentů 2. věkové skupiny na prevenci drog.

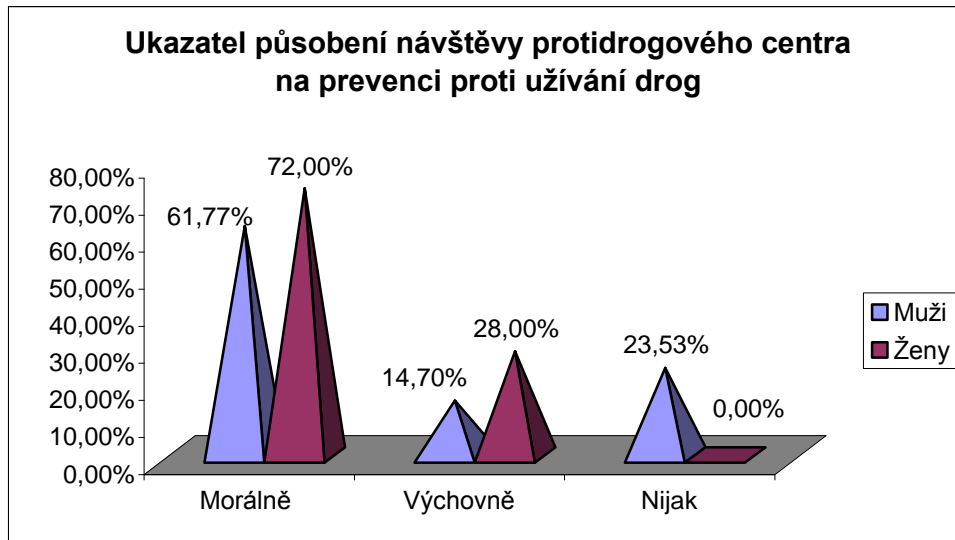
Čtvrtou, a poslední otázkou tohoto IV. okruhu byla *otázka č. 11*, která se zabývala vlivem působení návštěv protidrogových center např. K-centra na prevenci drog středoškoláků. Tato otázka nabízela opět 3 možnosti výběru odpovědi.

První možností byla možnost výběru morálního zapůsobení, což mělo význam v rámci prevence drog takový, že se dotazovaní respondenti, jednak kromě samotné návštěvy tohoto protidrogového centra, také díky odborného výkladu o drogách seznámili i s konkrétními případy drogově závislých lidí. A tudíž by se mládež z toho odnesla, kromě těchto výše uvedených poznatků, i ponaučení, aby se takovými lidmi nikdy nestala. Tímto způsobem odpovědělo 21 mužů, což dělá 61,74 % a 18 žen, což je 72 % žen 1. věkové kategorie.

Druhou možností odpovědi bylo výchovné zapůsobení, což představovalo pouze jakousi povinnost odposlouchat si odbornou přednášku v tomto protidrogovém centru, a po té by tuto přednášku mládež tzv. „vypustila z hlavy“ a dále se touto myšlenkou nezabývala. Tuto možnost odpovědi si vybralo 5 mužů, tj. 14,70 % a 7 žen, tj. 28 % 1. věkové kategorie.

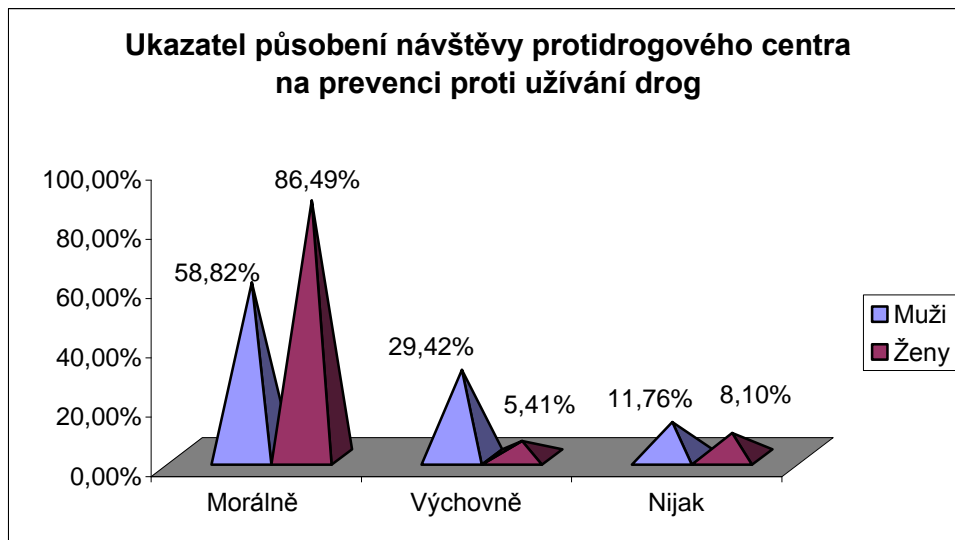
Poslední možnost odpovědi, a to přesně ve znění: „nijak“ si vybralo 8 mužů, tj. 23,53 %, ale žádné procento žen, tudíž ani jedna respondentka z celkového počtu žen 1. věkové kategorie.

Graf č. 20 Působení návštěvy protidrogového centra (včetně odborného výkladu o drogách a seznámení s konkrétními případy drogově závislých) na prevenci drog dotazovaných respondentů 1. věkové skupiny.

Druhá věková skupina v zastoupení mužů si vybrala možnost odpovědi morálního zapůsobení v počtu 10 mužů, což činilo 58,82 % a 32 žen, což činilo 86,49 % žen 2. věkové skupiny. Možnost odpovědi výchovného zapůsobení si vybralo 29,42 % mužů, což tvořil počet 5 mužů a 5,41 % žen, což tvořily 2 ženy 2. věkové skupiny. Možnost třetí odpovědi, a to přesně odpověď „nijak“ si vybrali 2 muži, což tvoří 11,76 % a 3 ženy tvořící 8,10 = žen 2. věkové skupiny.

Graf č. 21 Působení návštěvy protidrogového centra (včetně odborného výkladu o drogách a seznámení s konkrétními případy drogově závislých) na prevenci drog dotazovaných respondentů 2. věkové skupiny.

Celkovým zhodnocením IV. okruhu dotazníku, který zahrnoval otázky týkající se prevence působením faktorů spojených s drogově závislými lidmi či návštěvou protidrogových center a jejich vlivem na dotazované respondenty, tedy na středoškolskou mládež, docházíme ke skutečnosti, že nejvíce na dotazované středoškoláky by jako velmi účinná prevence proti drogám zapůsobilo to, kdyby se zúčastnili léčby drogově závislého člověka.

V porovnání vlivu věku s pohlaví v této oblasti prevence dále docházíme ke stanovisku, že tato forma prevence více zapůsobila na 2. věkovou kategorii (tedy na mládež ve věku 18-24 let s průměrným věkem 20,5 let) nežli na 1. věkovou kategorii (v rozmezí věku 15-17 let s průměrem věku 16 let). A také k tomu, že na ženy tato potencionální forma prevence působí více než na muže, a to jak, u 1. věkové kategorie, tak i u 2. věkové kategorie.

Dalším aspektem funkčnosti primární prevence drog bylo působení dříve drogově závislého člověka z okolí dotazovaných respondentů a jeho vliv na prevenci užívání drog.

Rovněž tento aspekt byl zohledněn jako velmi účinný prostředek v rámci prevence proti užívání drog. Více však zapůsobil na ženy, jak 1., tak 2. věkové kategorie nežli na muže obou věkových kategorií.

Třetím aspektem IV. okruhu bylo to, jaký na prevenci drog zapůsobil na dotazované respondenty vyslechnutý příběh, taktéž kdysi drogově závislého člověka, tedy jak by po té dotazování posuzovali prevenci proti drogám. Zhodnocením a porovnáním tohoto hlediska docházíme ke skutečnosti, že pro převážnou většinu dotazovaných respondentů, dle takového životního příběhu dříve drogově závislého, soudí tuto prevenci za velmi důležité hledisko prevence proti užívání drog, a to jak muži, tak také ženy. Nejvíce však tuto prevenci považují za důležitou, ženy 2. věkové kategorie nežli ženy 1. věkové kategorie a a muži naopak 1. věkové kategorie více nežli muži 2. věkové kategorie. Tímto porovnáním posuzujeme opět vliv věku a pohlaví na předmět působení prostřednictvím příběhu drogově závislého člověka.

Průzkumem a následným celkovým zhodnocením IV. okruhu jsme došli tedy ke stanovisku, že velmi také na dotazované skupiny respondentů zapůsobilo to, kdyby navštívili nějaké protidrogové centrum, kde by se kromě odborného výkladu, týkajícího se drog, také seznámili i s konkrétními případy drogově závislých lidí. Tato forma prevence by na dotazované respondenty nezapůsobila pouze tzv. výchovně, což znamená, že by si pouze odposlouchali odbornou přednášku o drogách, ale také morálně, což byl také cíl této formy prevence, neboť dotazovaní by si v takovém případě z toho také případně odnesli i jakési ponaučení a příklad, aby se takovým člověkem nikdy sami nestali.

Opět tato forma prevence měla větší vliv na ženy obou věkových kategorií nežli na muže (obou věkových kategorií), čímž lze jasně, na této formě prevence, vidět vliv pohlaví. V tomto případě prevence větší vliv ženského pohlaví.

V porovnání vlivu věku na dotazovanou skutečnost docházíme k poznatku, že tato zkoumaná forma prevence tedy více zapůsobila na 2. věkovou skupinu dotazovaných, a to jak na muže, tak i na ženy, čímž vidíme, že starší středoškoláci (18-24 let) posuzují tuto formu prevence morálněji a zodpovědněji nežli mládež středoškoláku ve věkovém rozmezí 15-17 let, tedy 1. věkové kategorie. Také podstatný působící aspekt prevence na většinu středoškolské mládeže se projevilo v prevenci prostřednictvím vyslechnutého příběhu kdysi drogově závislého člověka, a to takovým způsobem, že většina dotazovaných studentů tuto formu prevence posuzovala, v celkové protidrogové prevenci, za velmi důležitý bod. U této zkoumané formy prevence není zvlášť viditelný vliv věku a pohlaví, neboť dotazovaní respondenti, jak muži, tak i ženy obou věkových kategorií, se přiklání

procentuálně téměř vyrovnaně ke stejnému názoru, a to takovému, jak jsem již zmínila, že soudí tuto prevenci za velmi důležitou.

Závěrečným shrnutím IV. okruhu průzkumu docházíme ke skutečnosti, že všechny formy prevence, jež byly předmětem zkoumání, mají pozitivní vliv na prevenci proti užívání drog, a to jak prevencí prostřednictvím účasti při léčbě drogově závislého či člověka drogově závislého na drogách z blízkého okolí dotazovaných respondentů, ale také vlivem autobiografického příběhu dříve drogově závislého člověka.

Tento zkoumaný IV. okruh hodnotím tedy jako velmi dobře zvolený okruh průzkumu, s kladným dopadem (za)působení na prevenci proti drogám.

3.4.6 Formy prevence, které dotazovaní respondenti považují za prevence nejúčinnější

Předposlední V. okruh dotazníku, který byl tvořen 2 otázkami, a to *otázkami č. 12 a č. 14*. Otázka č. 14 byla uzavřeného charakteru, tak jak všechny otázky předchozích čtyř okruhů, avšak otázka č. 12 byla otevřená, což znamenalo, že na tuto otázku měli dotazovaní respondenti odpovídat vlastním vyjádřením názoru. První otázka tohoto okruhu, tedy otázka č. 12, měla za úkol zjistit, jakou formu prevence by si dotazovaný zvolil, kdy se stal školitelem prevence.

1. věková kategorie mužů odpověděla 6 různorodými vlastními komentáři, tedy vyjádřenými názory na tuto otázku a ty byly takové: 6 mužů z této věkové skupiny, tedy 17,65 % by za tzv. „školitelku“ prevence zvolila prevenci formou přednášek (odborných výkladů) o drogách. Kupodivu stejné procento mužů 2. věkové kategorie, ale v jiném početním rozložení, a to 3 mužů, by si zvolilo rovněž stejnou formu prevence. Ženy rovněž 1. věkové kategorie by tuto formu prevence volili ve 20 %, což odpovídá počtu 5 žen a ve 2. věkové kategorii by se k této formě prevence přiklonilo 6 žen, což je 16,22 %.

Srovnáním stejného zvoleného typu prevence u obou věkových kategorií zjistíme, že k tomuto typu prevence se více přiklání ženy 1. věkové kategorie než muži 1. věkové kategorie, procento rozdílu mezi nimi je sice nepatrné, a to 2,35 %, ale je zde vidět minimální rozdíl ve větším uznání tohoto typu prevence ženami 1. věkové kategorie.

Zajímavou poznámkou zhodnocení tohoto zkoumaného typu prevence je to, že muži v obou věkových kategoriích dosáhli stejného počtu procent ve výsledku.

Dalším názorem aplikace prevence při školení prevence pomocí reklamních spotů a ukázkami reklam vysílaných v TV, byl výsledek v podobě kladného názoru na tuto formu prevence, a to u 5,88 % mužů, tedy v počtu 2 mužů a nulovým procentem žen 1. věkové kategorie. Oproti tomu stejný názor na tento prostředek prevence vyjádřilo 17,65 % mužů, což vyjadřuje počet 3 mužů a 2,70 % žen, odpovídající zastoupení 1 ženy.

Následujícím aspektem fungování primární prevence drog v otázce č. 12, bylo hledisko možné přítomnosti vyléčeného drogově závislého či stále závislého člověka a vliv této osoby na protidrogovou prevenci. S touto možností prevence souhlasilo celkem 55,88 % mužů, což je 19 mužů a 56 % žen, což odpovídá 14 ženám 1. věkové kategorie. 2. věková kategorie souhlasila s tímto typem prevence 17,64 %, což vyjadřuje 3 muže a 54,05 % žen, což odpovídá počtu 20 žen 1. věkové kategorie. Z tohoto celkového počtu procent by však 11 mužů, což je 32,35 % a ve stejném počtu 11 žen, což je 44 % 1. věkové kategorie použilo jako tzv. zastrášující případ člověka, který byl ve své minulosti drogově závislým, avšak nyní je už tzv. „čistý“, jak se laicky říká. Stejný prostředek prevence by použilo jako protidrogovou prevenci 5,88 % mužů, odpovídající počtu 1 muži 1. věkové skupiny a 54,05 %, což tvoří 20 mužů 2. věkové skupiny, kteří tvoří zároveň celkové zastoupení tohoto názoru za muže 2. věkové kategorie. Naopak 3. muži, tj. 8,82 % a 2 ženy, tj. 8 % 1. věkové kategorie, stejně tak jako 1 muž, tj. 5,88 % mužů a kupodivu žádná žena 2. věkové kategorie, by si jako názorný odstrašující příklad proti užívání drog tedy jako prevenci vybrali člověka akorátně drogově závislého. Obě dvě uvedené varianty prevence tzn. výběr drogově závislých lidí neboli přesněji těch, jež byli drogově závislí či jež jsou stále drogově závislí, by si vybralo 14,71 % mužů, což odpovídá 5 mužům 1. věkové skupiny a 4 % žen, což odpovídá zastoupení 4 žen 1. věkové kategorie, oproti nulovému procentu žen 2. věkové skupiny, avšak zastoupením 1 muže této věkové skupiny, což je 5,88 % mužů 2. věkové skupiny.

Pokud shrneme celkově prevenci formou názorného příkladu člověka, jež by či je stále drogově závislý a jeho působení na prevenci, dojdeme ke stanovisku, že více se k této formě prevence přiklání rozhodně ženy než muži, a to o 1,95 % více ženy 1. věkové skupiny než ženy 2. věkové skupiny. Tímto vyjádřením vidíme jasný vliv věku na zkoumaný typ prevence. Pokud bychom u tohoto hlediska prevence porovnali ještě

jednotlivé věkové skupiny v kontextu s pohlavím dotazovaných a navzájem jejich názory, došli bychom k výsledku, že více, sice o pouhých 0,12 %, ale přesto, se přiklání k této formě prevence více ženy 1. věkové skupiny nežli muži 1. věkové skupiny. U 2. Věkové skupiny je rozdíl porovnáním o něco větší, a to o 36,35 %, neboť o toto procento se více k uvedenému typu prevence přiklání taktéž ženy 2. věkové skupiny než muži 2. věkové skupiny.

Další formou prevence, jež by jako školitelé používali dotazovaní při prevencích drog, byla volba prevence prostřednictvím různých videí, prezentací a fotek o drogách, drogově závislých lidech a jejich nepříznivých důsledků způsobených užíváním drog. Tuto operativní formu prevence si však zvolilo o mnohem menší procento dotazovaných nežli předchozí uvedené formy prevence.

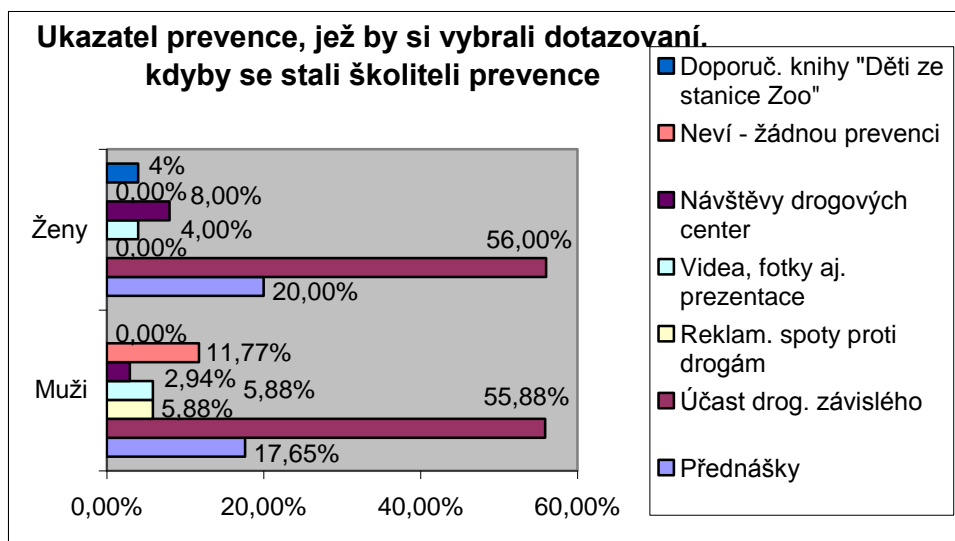
U 1. věkové kategorie tudíž tuto formu zvolilo 5,88 % mužů 1. věkové kategorie, což odpovídá 2 mužům, stejně tak jako 5,88 % mužů 2. věkové kategorie, což je 1 muž této kategorie, ale také 4 % žen 1. věkové kategorie odpovídající 1 ženě a o něco větší procento žen 2. věkové kategorie 13,52 % odpovídající 5 ženám této kategorie.

Tuto formu prevence vidí jako nejlépe vyhovující metodu pro školitele prevence pouze ženy 2. věkové skupiny, neboť u ostatních dotazovaných je procento výběru této metody téměř zanedbatelné, což jasně značí, že středoškolská mládež tuto metodu nepovažuje příliš za působící a účinnou v rámci prevence drog stejně tak jako prevenci, jež si volili možností návštěv protidrogových center, neboť tuto metodu pro školení prevence by si vybralo pouze 2,94 % mužů, tj. 1 muž a 8 % žen, tj. 2 ženy 1. věkové kategorie a také 2,70 % žen, což odpovídá počtu 1 ženy a o něco málo větší procento mužů, tedy 23,53 %, tj. 4 muži 2. věkové kategorie. Porovnáním výběru této metody prevence docházíme k názoru, že největší vliv na tuto zvolenou metodu mělo mužské pohlaví 2. věkové kategorie, což jasně dokazuje také největší procento výběru této metody jimi vybrané. Zvláštním výzkumným poznatkem je procento, jež by si, kdyby se stali školiteli prevence, vybrali jako názorný nástroj prevence knihu „Děti ze stanice Zoo“, kterou 4 % žen 1. věkové kategorie, tj. 1 žena této kategorie považuje za vhodnou prevenci pro školitele prevence drog. Žádné jiné zastoupení této formy prevence v této ani v 1. věkové skupině tato forma prevence již nemá.

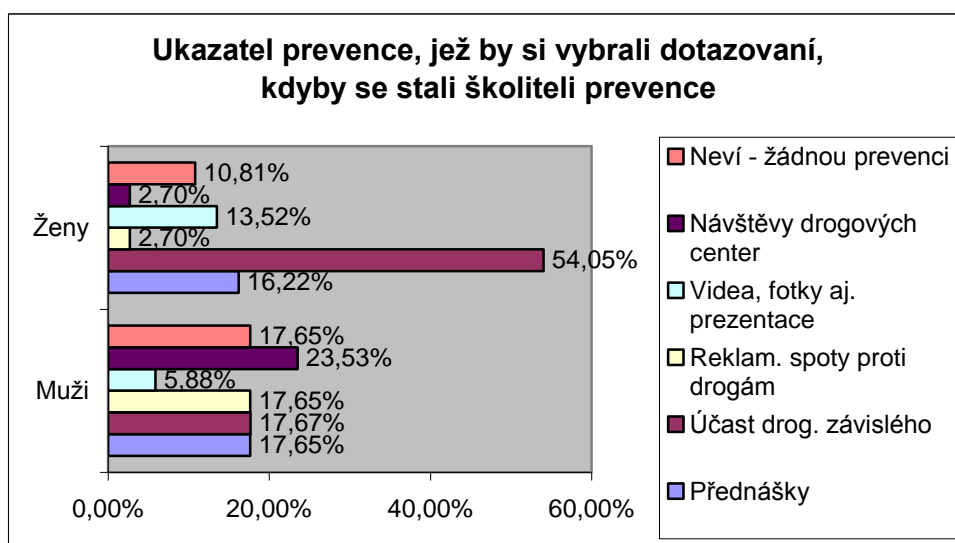
Ve stejném procentu, a to taktéž ve 4 %, a i ve stejném zastoupení dle věku a pohlaví, by si, kdyby se dotazovaný stal tímto školitelem, vybral metodu prevence formou zábavného stylu, čímž myslela tato 1 dotazovaná respondentka prevenci formou různých her, co by jedince zabavili a vyplnili mu tak jeho volný čas.

Negativním postojem, názorem neboli vyřknutím až tzv. apatického nezájmu k této otázce projevilo 11, 77 % mužů, tj. 4 muži a nulové procento žen 1. věkové kategorie a dále 17,65 %, tj. 3 muži a 10,81 % žen, což jsou 4 ženy 2. věkové kategorie. Jelikož na tuto otázku neodpověděli žádným názorem, který by bylo možno dále posoudit, a tento názor by měl určitý význam v prevenci drog, tak jsem již dále tyto odpovědi dále nijak specificky nevyhodnocovala, neboť neměly žádný dopad na předmět zkoumání.

Graf č. 22 Ukazuje formu prevence, jež by si vybrali dotazovaní respondenti 1. věkové skupiny, kdyby se stali školiteli prevence drog.

Graf č. 23 Ukazuje formu prevence, jež by si vybrali dotazovaní respondenti 2. věkové skupiny, kdyby se stali školiteli prevence drog.

Druhou otázkou V. okruhu byla *otázka č. 14*, uzavřeného charakteru, která zjišťovala, co dotazovaní považují za nejlepší prevenci tedy nejúčinnější prevenci proti užívání drog. Na tuto otázku si respondenti mohli vybírat ze 4 odpovědí označených písmeny a) – d).

Největší zastoupení, a to jak u mužů, tak i u žen obou věkových kategorií měla prevence formou aktivního sportu (čímž bylo myšleno např. atletika, posilování, plavání, fotbal, aerobik, hokej či jiné sporty), a to v 88,24 % mužů, což odpovídá 30 mužům a 76 % žen, což odpovídá 19 ženám 1. věkové kategorie. Druhá věková kategorie si tuto formu prevence vybrala v téměř stejném procentuálním vyjádření, avšak naopak ženy měly v procentuálním vyjádření větší počet v zastoupení této prevence, a to 81,08 %, což je 30 žen a 76,47 %, což je 13 mužů 2. věkové kategorie. Porovnáním vlivu věku a pohlaví na metodu prevence pomocí aktivního sportu zjistíme, že tuto metodu za nejlepší čili nejúčinnější formu prevence považují muži 1. věkové kategorie a ženy 2. věkové kategorie. Tímto porovnáním tedy vidíme, že vliv věku a pohlaví u této metody nebyl nijak zvlášť disponován a obě věkové kategorie byly věkově i pohlavím téměř ve stejném procentuálním rozložení.

Další možností výběru, jež si dotazovaní vybírali, byla možnost odpovědi b), kterou byla forma prevence prostřednictvím čtení knih. K této formě prevence inklinovalo 8,82 % mužů, tj. 3 muži a 4 % žen, tj. 1 žena 1. věkové kategorie a 5,88 % mužů, tj. 1 muž a 8,11

% žen, tj. 3 ženy 2. věkové kategorie. Nejvíce k této formě prevence se však přiklánějí opět muži 1. věkové skupiny a ženy 2. věkové skupiny.

Třetí možností odpovědi na otázku č. 14 byla forma prevence, a to chozením za zábavou. Tuto možnost si vybralo 2,94 % mužů, odpovídající 1 muži a 8 % žen, což odpovídá 2 ženám 1. věkové kategorie. U 2. věkové kategorie k tomuto názoru prevence neinklinoval žádný muž, ale 1 žena, což je 2,70 % žen 1. věkové kategorie.

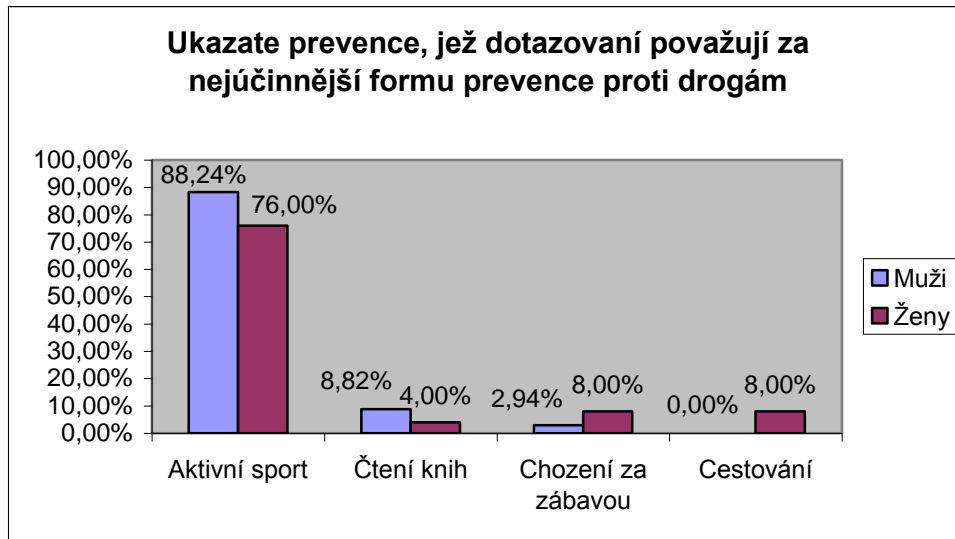
Těmito dosaženými výsledky vybrané třetí metody prevence otázky č. 14 docházíme k poznatku, že tato metoda prevence není zas až tak oblíbenou a vyznávanou metodou prevence mezi středoškolskou mládeží.

Poslední možnou odpovědí byla odpověď značená písmenem d), a to: „cestování“. Tuto volbu prevence drog si vybraly 2 ženy, což je 8 % žen 1. věkové kategorie. Muži 1. věkové kategorie se k této formě prevence vyjádřili nulovým procentem. Ovšem 2. věková kategorie si tuto metodu prevence, prostřednictvím cestování, vybralo 17,65 % mužů, tj. 3 muži a 8,11 % žen, což značí 3 ženy 2. věkové kategorie.

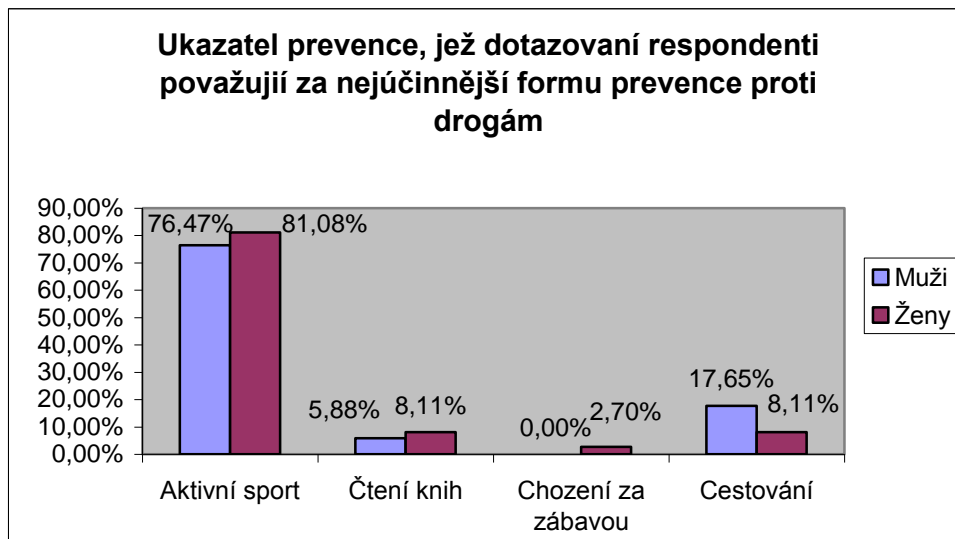
Pomocí čtvrté formy prevence vidíme tedy vliv věku na zvolenou metodu prevence, a to takový, že 2. věková kategorie se více přiklání k cestování jako metodě, jež může být možnou vhodnou formou prevence proti užívání drog, oproti 1. věkové kategorii.

Zajímavým poznatkem odpovědi na otázku č. 14 byla odpověď 1 ženy, nebo-li 4 % žen 1. věkové kategorie, která si nevybrala pouze jednu ze 4 možných odpovědí, ale naopak jako odpověď zvolila všechny možnosti výběru, tedy od aktivního sportu, přes čtení knih, chození za zábavou, až po možnost cestování, neboť ne jednu volbu odpovědi, ale všechny možnosti považuje za ty, co mohou pomoci v prevenci proti užívání drog, ba navíc ještě respondentka poznamenala, že i spoustu jiných (mimo vyjmenované) dalších aktivních činností mohou zabránit užívání drog.

Graf č. 24 Ukazatel prevence, jež dotazovaní 1. věkové skupiny považují za nejúčinnější formu prevence.

Graf č. 25 Ukazatel prevence, jež dotazovaní 2. věkové skupiny považují za nejúčinnější formu prevence.

Shrnutím V. okruhu dojdeme k názoru, že za nejlepší prevenci drog si dle možností dotazovaní studenti vybrali aktivní sport, který vyhrál jako nejúčinnější forma prevence proti drogám u obou věkových skupin. Po té na druhém místě celkem byla možnost prevence formou cestování jako protidrogová prevence, a to hlavně u mužů 2. věkové

skupiny. A na třetím místě tzv. nejúčinnější prevence byla prevence prostřednictvím chození za zábavou, avšak to pouze u 1. věkové kategorie, neboť muži a ženy 2. věkové kategorie tuto formu prevence neuznávají téměř vůbec. V poslední řadě v nejnižším procentuálním zastoupení byla nejméně účinnou prevencí, byla možnost všech uvedených prevencí, a to však volbou pouze jedné ženy 1. věkové kategorie, tedy 4 % žen 1. věkové kategorie.

3.4.7 Pohled středoškolské mládeže na protidrogovou prevenci

Posledním okruhem dotazníku byl VI. okruh, který zkoumal názory dotazovaných studentů na prevenci proti užívání drog. Tento okruh neobsahoval soubor alespoň dvou otázek jako všechny předchozí okruhy, ale pouze 1 tzv. „dovětek“, (který nebyl ani nijak očíslován či značen, neboť byl zakončením dotazníku), na základě něhož byli dotazovaní respondenti požádáni o napsání krátkého názoru na protidrogovou prevenci. Na tento okruh odpovědělo ze 113 dotazovaných respondentů smysluplným názorem, souvisejícím s předmětem zkoumání, 101 dotazovaných, zbytek tedy 12 dotazovaných na tento okruh sice odpovědělo, ale odpovědi neměly žádný význam k následnému zhodnocení a shrnutí celkové oblasti prevence, neboť odpovědi dotazovaných se vztahovaly obecně na drogy a drogové závislosti, nikoliv však na samotnou prevenci drog, která byla zaměřením předmětu zkoumání a cílem celé práce, proto jsem těchto 12 odpovědí dále nijak nevyhodnocovala a nebrala v úvahu v souvislosti mládeže v potaz s prevencí. Ostatní odpovědi byly rozvinutějšího charakteru a hlavně týkající se tématu s výstupem ve zhodnocení.

Opět názory VI. okruhu byly zkoumány ve 2. věkových kategoriích a rovněž u dvou věkových pohlaví. 1. věková skupina mužů se projevila nejvíce názorem, že prevenci považuje za velmi důležitý činitel v životě středoškolské mládeže v 55,88 % mužů, což odpovídalo 19 mužům 1. věkové kategorie. Mnohými dalšími dovětky bylo toto vyjádření: „že prevence je důležitá a každý středoškolák by si z něj měl vzít ponaučení, které by mělo působit výchovně i morálně“. Dalším názorem vyjádřeným u „důležitosti prevence“ bylo i to, že prevence je sice důležitá, ale bohužel pro některé teenagery neúčinná, neboť prevenci neberou příliš vážně a mnohdy někteří z nich zkusí drogy jen proto, aby zapadli do party, ale také, že jsou mezi teenagery různé charaktery lidí, čímž dotazovaní mysleli to, že jsou mladiství, kteří když chtějí zkusit drogy, tak ji zkusí, ale i ti mladiství, co nechtějí a drogu

nikdy nezkusí. V souvislosti s tímto vyřknutým názorem středoškoláků bylo zjištěno, že dle názoru dotazovaných, hrají v tomto názoru velkou roli rodiče, a to jak dítě vedou či k čemu je dítě od malička vedeno v životě, k jakým postojům a jednáním. Stejného uvedeného názoru s podobnými uvedenými dovětky k prevenci bylo 44 % žen, což je 11 žen a 23,53 % mužů, což jsou 4 muži 1. věkové kategorie a 16,22 % žen, což je 6 žen 1. věkové kategorie.

Dalším názorem na prevenci byl ten, že prevence je sice důležitá a správná věc, jež je propagována hlavně na školách, ale nedostatečná, čímž dotazovaní mysleli to, že je sice prevence uskutečňována, což je jen dobře, ale v nedostatečné míře. Myslím si, že tímto názorem dle dalšího dovětku k názoru dotazovaných, respondenti chtěli vyjádřit, že by se více prevence měla praktikovat pomocí více názorných příkladů, jimiž dotazovaní uváděli např. názorné ukázky či účasti více drogově závislých lidí či důrazněji podobně začít prevenci praktikovat nežli je praktikována nyní na školách aj. K tomuto názoru se přiklonilo 8,82 % mužů, tj. 3 muži a 8 % žen, tj. 2 ženy 1. věkové kategorie a 5,41 % žen, tj. 2 ženy 2. věkové kategorie. Muži 2. věkové kategorie vůbec nebyli tohoto názoru.

Třetím názorem VI. okruhu na prevenci drog byl ten názor, že prevence by měla být uskutečňována již na základních školách. S tímto názorem souhlasilo 5,88 % mužů, tj. 2 muži a 4 % žen, tj. 1 žena 1. věkové kategorie a dále stejné procento mužů 2. věkové kategorie, tedy 5,88 %, což je názor jednoho muže. Ženy 2. věkové kategorie tento názor nezastávaly. Tento názor mladistvých na prevenci drog je praktickým vyústěním a potvrzením teoretické části této práce (konkrétně viz. kapitola 1.6), ve které poukazují na nutnost této prevence již u žáků základních škol.

Myslím, že docela zajímavým názorem je další názor VI. okruhu, a to ten, že prevence je jak důležitá, tak i zároveň zbytečná. K tomuto názoru inklinovalo 2,95 % mužů, tj. 1 muž a 4 % žen, tj. 1 žena 1. věkové kategorie a 5,41 % žen, což jsou 2 ženy 2. věkové kategorie. Žádný muž 2. věkové kategorie nevyjádřil stejný názor. Tímto názorem na prevenci dotazovaní respondenti, dle rozvinutějšího vyjádření, mysleli to, že je mládež, která když bude chtít, tak drogu vždy užije (tudíž tímto mysleli, že prevence je zbytečná), ale že je i taková mládež, která když bude chtít, tak drogu neužije (tzn., že v tomto případě prevenci považují naopak za důležitou, protože tzv. dali na prevenci).

Poněkud možná trochu zvláštním názorem byl názor 23,53 % mužů, tj. 4 mužů a 37,84 % žen, tj. 14 žen 2. věkové kategorie a 2 žen, tj. 8 % žen 1. věkové kategorie, že prevence drog je důležitá pouze v takovém případě však, když je tato prevence uskutečňována prostřednictvím přednášek, reklamních kampaní a spotů, semináři o drogách či názornými příklady.

Jednostrannými a nepřilíš osvětlujícím názorem byl názor dotazovaných respondentů ten, že prevence je dle nich zbytečnou záležitostí. Tohoto názoru bylo 8,82 % mužů, tj. 8 mužů a 21,62 % žen, tj. 8 žen 2. věkové kategorie. Tímto názorem dotazovaní vyjádřili to, že prevence je dle nich zbytečná, neboť ten, kdo bude chtít drogu zkusit či užívat, tak tomu tak udělá a žádná forma prevence mu v tom nezabrání.

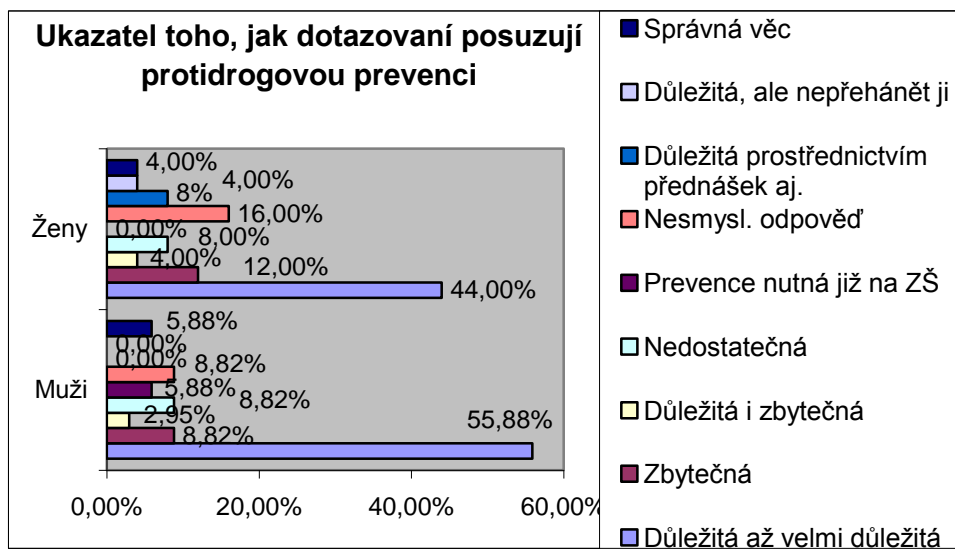
Dalším myslím, že velmi zajímavým názorem k zamyšlení byl ten „výrok“ 1 dotazovaného respondenta, a to konkrétně ženy 1. věkové kategorie (tvořící 4 % žen 1. věkové kategorie), že prevence je důležitá, ale její tzv. propagace a iniciace by se neměla přehánět, neboť to na mládež může mít naopak opačný účinek správné funkce prevence.

Následujícími názory byl i jeden z názorů, jež nebyl nijak dále rozvinut, ale stručně a jasně vyjádřen: „že prevence je správná věc“ (dle dotazovaných respondentů), a to v 5,88 %, což jsou názory 2 mužů a 1 názoru ženy, tj. 4 % žen 1. věkové kategorie.

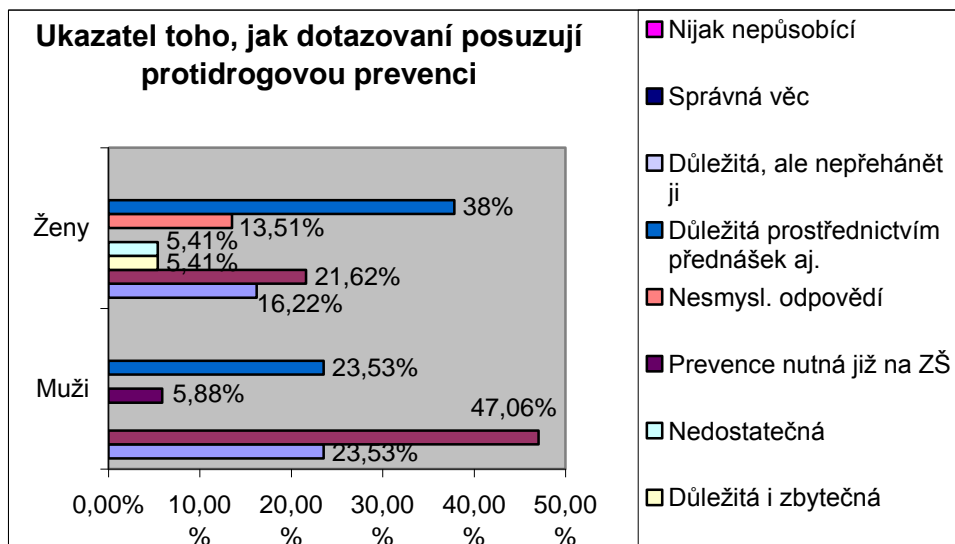
Poněkud opačného směru byl názor 8,82 % mužů, tj. 3 muži a 12 % žen, tj. 3 ženy 1. věkové kategorie, stejně tak jako 47,06 % mužů, tj. 8 mužů 1. věkové kategorie a 21,62 % žen, což je 8 žen 2. věkové kategorie. Za zbytečnou tuto prevenci považují proto, že určitá část mládeže na prevenci drog nijak nereaguje a tudíž pokud ji bude chtít zkusit či užívat, tak tomu tak udělá, neboť každý z této části mládeže si musí uvědomit a dojít sám svým racionálním posouzením na to, že není správné a zdravotně nezávadné užívat drogy.

Posledním názorem neboli spíše ani ne názorem, ale tzv. nesmyslnou odpovědí, byl pohled dotazovaných na drogy a drogové závislosti (jak jsem již zmínila v začátku vyhodnocování tohoto VI. okruhu), tudíž tyto názory, jelikož nesouvisely s pravdivostí toho, co bylo cílem zkoumat, jsem dále ani nijak nerozváděla a nehodnotila. Pouze pro celistvost procentuálního vyjádření tohoto okruhu uvádím, že takovouto tzv. nesmyslnou odpovědí, nevztahující se k prevenci, odpovědělo 8,82 %, tj. 3 muži a 16 % žen, tj. 4 ženy 1. věkové kategorie a 13,51 % žen, tj. 5 žen 2. věkové kategorie.

Graf č. 26 Je ukazatelem toho, jak dotazovaní respondenti 1. věkové skupiny posuzují prevenci proti drogám.

Graf č. 27 Je ukazatelem toho, jak dotazovaní respondenti 2. věkové skupiny posuzují prevenci proti drogám.

Shrnutím posledního okruhu dotazníku docházíme k poznatku, že nejvíce názorů mladistvých na prevenci drog je takových, že považují prevenci za důležitý bod v životě středoškolské mládeže, a to převahou tohoto názoru (v souboru všech názorů), a to u obou věkových kategorií i pohlaví. Nejvíce však prevenci za důležitou považují muži 1. věkové skupiny a nejméně pak ženy 2. věkové skupiny. Opačný názor na prevenci, a to takový, že

prevence je téměř zbytečná, vyznávají nejvíce muži 2. věkové kategorie, nejméně jsou vyznavateli tohoto názoru pak muži 1. věkové kategorie.

Pozitivem nejprve zkoumání a po té vyhodnocení VI. okruhu je to, že převážná většina středoškoláků, prevenci považuje za důležitou, ale i morálně a výchovně působící faktor v životě středoškoláků. Tyto poznatky a postoje dotazovaných jsou žádoucí a na místě, neboť právě toto bylo cílem teorie, jež má a měla by mít možný uplatnitelný význam a výstup v praxi.

3.5 Shrnutí závěrů

Cílem praktické části bylo, pomocí kvantitativní metody formou dotazníkového šetření aplikovaného na středoškolské mládeži, provést výzkum týkající se primární prevence drog, a také zjistit její následný vliv na věk a pohlaví dotazovaných respondentů. Tento kvantitativní výzkum byl prováděn na nepříliš velkém vzorku, neboť účelem této práce nebylo provést rozsáhlý výzkum s velkým výzkumným vzorkem, který by byl po té statisticky vyhodnocován, ale provést výzkum na nepříliš velkém výzkumném vzorku, který by mohl být po té zkoumán a vyhodnocován vztahově - popisným problémem a porovnáním zjištěných dat. Proto jsem si jako výzkumný vzorek vybrala respondenty z řad středoškolských lavic, a to konkrétně studenty maturitních oborů střední školy v celkovém počtu 113 dotazovaných, což se rovná počtu výzkumného vzorku. Tento výzkumný vzorek jsem si vybírala i dle kritéria věku a rozdělila respondenty do dvou věkových kategorií (viz. kapitola 3.2), ale také dle pohlaví (zvláště rozdělení na muže a ženy) a takovou metodou jsem také dále postupovala při vyhodnocování jednotlivých okruhů, kdy jsem vyhodnocovala zjištěné výsledky průzkumu rozdělením do kategorií žen a mužů, stejně tak zvláště i do dvou uvedených věkových skupin. Tudíž každý okruh dotazníkového šetření je hodnocen a porovnáván v jednotlivých skupinách, a to: muži 1. věkové kategorie, muži 2. věkové kategorie, ženy 1. věkové kategorie, ženy 2. věkové kategorie. Tímto rozdělením, dle pohlaví a věku, jsem chtěla dosáhnout porovnání zjištěných zkoumaných výsledků - jednotlivých názorů, postojů a reakcí každé skupiny, aby bylo možno z těchto zkoumaných poznatků shrnout celkově praktický výzkum a jeho případné dopady možno aplikovat v praktickém životě.

Výzkumem a porovnáním zjištěných zkoumaných výsledků jsem tedy došla k závěru, že cíl praktické části této práce, jež byl v úvodu jasně formulován, byl výzkumem dosažen

a myslím, že významným přínosem a výstupem do praxe by také bylo, kdyby byl zcela praktikován v praktickém životě dnešního každého středoškolského studenta.

Zhodnocením a porovnáním zjištěných výsledků jsem tedy došla ke skutečnostem, které je třeba správně formulovat a rozvést. Ve zkoumaném okruhu I. jsem se snažila zjistit vliv rodičů na dotazované respondenty v rámci prevence. Vyhodnocením zkoumaných výsledků jsem došla k názoru, že rodiče mají na středoškolskou mládež vliv velmi velký v těch případech, pokud sami jdou příkladem a nejsou uživateli žádných drog, ale také kupodivu pozitivním vzorem při jejich občasných radách na dotazované respondenty. Tohoto názoru jsou nejen respondenti z řad žen, ale i z řad mužů obou věkových kategorií.

Cílem II. zkoumaného okruhu bylo zjistit vliv reklamních kampaní a vysílaných spotů v médiích a jejich vliv na dotazované středoškoláky. Vliv těchto prostředků prevence byl procentuálně o něco menší než předchozí prostředky I. okruhu. Ještě o něco menší vliv na dotazované studenty měly kampaně proti drogám, propagující se ve školách, případně v ulicích, nežli prevence formou rodičovských rad a vzorů. Na větší část respondentů, jak na 1. tak i na 2. věkovou skupinu, tyto kampaně zapůsobily pozitivně, což je přínosem prevence v tom, že tato forma prevence působí na mládež opravdu jako určitá prevence proti drogám nikoliv opačně (a to jak už jsem zmínila v obou věkových kategoriích i u obou pohlaví). Avšak v menší míře na středoškolskou mládež působí reklamní spoty o drogách vysílané v médiích (TV, rádiích, novinách či internetu), neboť tuto prevenci posuzují dotazovaní, z více jak poloviny všech dotazovaných respondentů, spíše pouze jako „lehké“ upozornění na to, že se mezi námi drogy vyskytují. U tohoto okruhu je jasně vidět menší rozdíl vlivu pohlaví na zkoumanou skutečnost a to v tom, že na 2. věkovou kategorii obou pohlaví, tato forma prevence zapůsobila více nežli na 1. věkovou kategorii.

Zhodnocením III. okruhu výzkumu, jehož cílem bylo zjistit podíl vlivu internetu a jeho prostřednictvím na prevenci v užívání drog, jsem došla k poznatku, že internet prostřednictvím jeho nástrojů (icq, skypu, chatu či facebooku) má ve spojení s užíváním drog a samotnou prevencí drog na dotazované respondenty pozitivní vliv. Důkazem je výsledek průzkumu, neboť v něm více jak polovina dotazovaných respondentů je toho názoru, že používání internetu jim pomáhá předcházet drogám, více však ženám obou věkových kategorií nežli mužům obou věkových kategorií.

Ve IV. okruhu jsem si kladla za cíl zjistit vliv drogově závislých lidí a protidrogových center na prevenci užívání drog. Výzkumem a po té jeho vyhodnocením jsem došla ke zjištění, že na dotazované respondenty, měl vliv v rámci prevence drog člověk z jejich blízkého okolí, jež byl dříve závislý na drogách, a to více na 2. věkovou skupinu obou pohlaví, ve srovnání s 1. věkovou skupinou. Procentuálně větší vliv, nežli předchozí forma prevence, by měla na středoškoláky návštěva protidrogového centra (spolu s odborným výkladem o drogách a konkrétními případy drogově závislých), neboť na většinu dotazovaných tato forma prevence by zapůsobila morálně, a to tak že by si prostřednictvím této možnosti návštěvy protidrogového centra, vzala příklad takový, že by mládež dělala vše proto, aby se nikdy takovým člověkem nikdy nestala. Více však tato forma prevence zapůsobila na ženy (obou věkových kategorií) nežli na muže (obou věkových kategorií). A dle věkového hlediska pak tento aspekt zapůsobil více na muže 1. věkové kategorie v porovnání s muži 2. věkové kategorie a u žen opačným způsobem. Největší vliv však v tomto okruhu na dotazované respondenty, v rámci prevence drog, mělo však to, kdyby mohli být dotazovaní přímo účastní při léčbě drogově závislého člověka, neboť to by na ně zapůsobilo, v rámci protidrogové prevence, nejvíce ze všech aspektů funkčnosti primární prevence drog.

Účelem V. okruhu bylo zjistit nejlepší, tedy nejúčinnější prevenci středoškolské mládeže, a dále to, co by dotazovaní sami použili jako účinný prostředek prevence drog, kdyby se stali tzv. školiteli prevence. Za nejúčinnější prevenci proti drogám dotazovaní považují nejvíce aktivní sport, a to v jakékoliv formě, jak muži, tak ženy obou věkových kategorií. Za tzv. druhou nejúčinnější formu proti drogám považují dotazovaní cestování, a to nejvíce muži 1. věkové skupiny, teprve po té muži 2. věkové skupiny a dále ženy 2. věkové skupiny. Třetí nejúčinnější formu prevence dotazovaní vidí ve čtení knih, nejvíce však tuto prevenci vidí účinnou muži 1. věkové kategorie a ženy 2. věkové kategorie.

Poslední VI. okruh zkoumal celkový názor dotazovaných respondentů na prevenci proti užívání drog, který byl nakloněn k pozitivní stránce, a to tak, že převážná většina dotazovaných respondentů prevenci považuje za důležitý až velmi důležitý bod v životě každého středoškolského jedince, která působí či by měla působit na středoškoláky výchovným a morálním způsobem, což znamená, že by si měli z propagujících forem prevence vzít ponaučení. Zbývající menší část názorů dotazovaných se rozložila do postojů, jež posuzují prevenci jako důležitou, ale nedostatečnou, čímž myslí to, že by měla

být více a důrazněji propagována a další zbývající část soudí prevenci jako zbytečnou, neboť si myslí, že mládež, která bude chtít brát drogy, tak je brát bude a nikdo jí, v tom nezabrání, tudíž ani správná prevenci toto užívání drog nijak nepotlačí.

ZÁVĚR

A co závěrem říci k této bakalářské práci?

Účelem této práce nebylo zjistit to, proč nynější mládež tak tíhne k drogám či co je pro mládež na drogách tak magického, že je to láká zkusit. Účelem hlavně praktické části této práce bylo zjistit jednotlivé aspekty fungování a vlivu jiných činitelů působících na nynější středoškolskou mládež. Stěžejním cílem bylo prozkoumat také vliv středoškolské mládeže na protidrogovou prevenci neboli jejich případné rozdíly v postojích, názorech a pohledech na záležitost s názvem „prevence užívání drog“ s rozdílem věku (proto také byli dotazovaní respondenti rozdělení do dvou věkových kategorií), ale také vlivem rozdílu pohlaví mezi dotazovanými.

Cílem nebylo provést kvantitativní výzkum, který bych po té statisticky vyhodnotila, ale výzkum, který bylo možno zhodnotit pomocí vztahové – popisné souvislosti.

Jako důležitý pod bod cílu této práce vidím také v tom, že účelem bylo nezaměřit se v této práci pouze na určitou prevenci drog, ale pojat primární protidrogovou prevenci jako významnou součást společenského života každého jedince (a to i středoškolského studenta neboli středoškolskou mládež) a opět touto formou upozornit a zdůraznit důležitost celkové prevence proti užívání drog na scéně mladistvých.

Myslím si, že tato bakalářská práce splnila předem stanovené a formulované cíle a zvláště teoretická část by měla a věřím, že bude mít určitý následný výstup pro každého ze čtenářů práce v jejich praktickém životě.

Praktická část bakalářské měla posloužit k zobjektivování v realitě nynější prakticky uskutečňované protidrogové prevence středoškolské mládeže.

Tato má bakalářská práce je vyústěním a rekapitulací a tudíž i určitým zakončením mých dosavadních studijních schopností, dovedností a zkušeností, a proto také má v mé části studijního života velký význam. Doufám také v to, že bude mít i určitý platný význam rozpoznávání a uplatňování problematiky i v praktickém životě Vás čtenářů této práce.

A co bych obecně řekla závěrem k drogám, jež mají úzkou souvislost se samotnou prevencí? Myslím si, že každý z nás má možnost si vybrat cestu dobrou či špatnou. Jednoduše jednou větou vyřknu konečnou větu k tématu: Každý z nás má možnost si

vybrat ze dvou dveří: dveře dovnitř či dveře ven od drogy, neboť jak se říká: „Každý je svého štěstí strůjce“.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] GALLA, M. a kol. *Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí: Příručka o efektivní školní drogové prevenci*. Úřad vlády České republiky, 2005. ISBN 80-86734-38-2.
- [2] GÖHLERT, CH., FR., KÜHN, F. *Od návyku k závislosti: Toxikomanie, drogy: účinky a terapie*. Praha: Euromedia Group - Ikar, 2001. ISBN 80-7202-950-9.
- [3] KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 2: Mezioborový přístup*. Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.
- [4] KUBŮ, P., ŠKAŘUPOVÁ, K., CSÉMY, L. *Tanec a drogy 2000 a 2003: Výsledky dotazníkové studie s příznivci elektronické taneční hudby v České republice*. Úřad vlády České republiky, 2006. ISBN 80-86734-77-3.
- [5] McGRATH, Y. a kol. *Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: Přehled dostupných informací: Nejnovější výzkumné poznatky*. Úřad vlády České republiky, 2007. ISBN 978-80-87041-16-1.
- [6] NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti: Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat*. Praha: Sportpropag, 1993.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Počet žen a mužů v procentuálním vyjádření. Str. 38

Graf č. 2 Četnosti odpovědí respondentů 1. věkové skupiny na otázku č. 3: „Myslíš si, že rodiče, kteří neberou žádné drogy, jsou pro Tebe vzorem = prevencí proti užívání drog?“. Str. 39

Graf č. 3 Četnosti odpovědí respondentů 2. věkové skupiny na otázku č. 3: „Myslíš si, že rodiče, kteří neberou žádné drogy, jsou pro Tebe vzorem = prevencí proti užívání drog?“. Str. 40

Graf č. 4 Ukazující vliv občasných rad a přednášek rodičů na respondenty 1. věkové skupiny, jak se vyvarovat drogám a proč je neužívat. Str. 41

Graf č. 5 Ukazující vliv občasných rad a přednášek rodičů na respondenty 2. věkové skupiny, a proč je neužívat. Str. 41

Graf č. 6 Působení kampaní proti drogám na prevenci drog respondentů 1. věkové kategorie. Str. 42

Graf č. 7 Působení kampaní proti drogám na prevenci drog respondentů 2. věkové kategorie. Str. 43

Graf č. 8 Ukazatel četností odpovědí 1. věkové skupiny na otázku č. 9: „Jak na Tebe působí reklamní spoty proti užívání drog v médiích?“. Str. 44

Graf č. 9 Ukazatel četností odpovědí 2. věkové skupiny na otázku č. 9: „Jak na Tebe působí reklamní spoty proti užívání drog v médiích?“. Str. 45

Graf č. 10 Ukazatel vlivů faktorů internetu na prevenci drog respondentů 1. věkové skupiny. Str. 46

Graf č. 11 Ukazatel vlivů faktorů internetu na prevenci drog respondentů 2. věkové skupiny. Str. 47

Graf č. 12 Ukazatel odpovědí respondentů 1. věkové skupiny na otázku, zda si prostřednictvím internetu vyměňují a sdělují zážitky a zkušenosti s drogami. Str. 47

- Graf č. 13 Ukazatel odpovědí respondentů 2. věkové skupiny na otázku, zda si prostřednictvím internetu vyměňují a sdělují zážitky a zkušenosti s drogami. Str. 48*
- Graf č. 14 Ukazatel vlivu účasti respondentů 1. věkové skupiny při léčbě drogově závislého člověka na prevenci proti užívání drog. Str. 49*
- Graf č. 15 Ukazatel vlivu účasti respondentů 2. věkové skupiny při léčbě drogově závislého člověka na prevenci proti užívání drog. Str. 50*
- Graf č. 16 Ukazatel posouzení prevence proti drogám 1. věkové kategorie vyslechnutím autobiografického příběhu, kdysi drogově závislého člověka. Str. 51*
- Graf č. 17 Ukazatel posouzení prevence proti drogám 2. věkové kategorie vyslechnutím autobiografického příběhu, kdysi drogově závislého člověka. Str. 52*
- Graf č. 18 Ukazuje, jak by zapůsobil drogově závislý člověk z blízkého okolí dotazovaných respondentů 1. věkové skupiny na prevenci drog. Str. 53*
- Graf č. 19 Ukazuje, jak by zapůsobil drogově závislý člověk z blízkého okolí dotazovaných respondentů 2. věkové skupiny na prevenci drog. Str. 53*
- Graf č. 20 Působení návštěvy protidrogového centra (včetně odborného výkladu o drogách a seznámení s konkrétními případy drogově závislých) na prevenci drog dotazovaných respondentů 1. věkové skupiny. Str. 55*
- Graf č. 21 Působení návštěvy protidrogového centra (včetně odborného výkladu o drogách a seznámení s konkrétními případy drogově závislých) na prevenci drog dotazovaných respondentů 2. věkové skupiny. Str. 56*
- Graf č. 22 Ukazuje formu prevence, jež by si vybrali dotazovaní respondenti 1. věkové skupiny, kdyby se stali školiteli prevence drog. Str. 61*
- Graf č. 23 Ukazuje formu prevence, jež by si vybrali dotazovaní respondenti 2. věkové skupiny, kdyby se stali školiteli prevence drog. Str. 61*
- Graf č. 24 Ukazatel prevence, jež dotazovaní 1. věkové skupiny považují za nejúčinnější formu*

prevence. Str. 63

Graf č. 25 Ukazatel prevence, jež dotazovaní 2. věkové skupiny považují za neúčinnější formu prevence. Str. 64

Graf č. 26 Je ukazatelem toho, jak dotazovaní respondenti 1. věkové skupiny posuzují prevenci proti drogám. Str. 67

Graf č. 27 Je ukazatelem toho, jak dotazovaní respondenti 2. věkové skupiny posuzují prevenci proti drogám. Str. 68

SEZNAM OBRÁZKŮ

*Obr. č. 1 Biopsychosociální model – vztahy mezi drogou, uživatelem a prostředím,
str. 14*

SEZNAM TABULEK

*Tabulka č. 1 Celkový počet dotazovaných respondentů a jejich rozdělení dle věku,
str. 35*

Tabulka č. 2 Okruhy, které jsou předmětem zkoumání prevence drog, str. 38

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: DOTAZNÍK, str. 78-83

PŘÍLOHA P I: PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

(ASPEKTY FUNKČNOSTI PRIMÁRNÍ PREVENCE DROG STŘEDOŠKOLSKÉ MLÁDEŽE)

Tento dotazník je zcela anonymní záležitostí a data a údaje z něj použité budou sloužit pouze k vyhodnocení tohoto průzkumu do mé bakalářské práce. Proto Vás, prosím, o jeho přečtení a následné vyplnění.

Pokyny k vyplnění: Přečti si pozorně otázku a po té **zakroužkuj pouze jednu** z odpovědí. Pokud není možnost odpovědi, *vypiš prosím.*

Předem děkuji

1. Jsi muž či žena?

- a) **Žena**
- b) **Muž**

2. Kolik je Ti let?

Věk:

3. Myslíš, že rodiče, kteří neberou žádné drogy, jsou pro Tebe vzorem = prevencí proti užívání drog?

- a) Ano, jsou
- b) Ne, nejsou

4. Jak na Tebe působí kampaň proti drogám např. v ulicích nebo ve škole?

- a) Působí na mě pozitivně, tzn. jako určitá prevence proti drogám
- b) Působí na mě negativně, tzn. naopak mě to „nakopne“ k užití drogy
- c) Tato forma prevence mi připadne bezpředmětná

5. Jaký vliv na Tebe má, ve spojení s užíváním drog, internet prostřednictvím icq, skypu, chatu, facebooku apod.?

- a) Pozitivní – pomáhá mi to předcházet drogám
- b) Negativní – naopak mě to nabádá a láká k užívání drog

- 6. Vyměňuješ si se svými přáteli a kamarády na internetu (pomocí icq, skype, chat, facebook atd.) zkušenosti a zážitky s drogami?**
- a) Ano, velmi často
 - b) Ano, občas
 - c) Ne, vůbec
 - d) Zřídka kdy
- 7. Pokud Ti budou samotní rodiče dávat občasné rady, jak se vyvarovat drogám a proč je neužívat, jak to na Tebe zapůsobí?**
- a) Pozitivně, opravdu jako určitá forma prevence proti drogám
 - b) Negativně, naopak mě to „popíchne“ k užití drogy
- 8. Jak by na Tebe zapůsobilo v rámci prevence proti užívání drog, kdybys jsi se účastnil, při léčbě drogově závislého?**
- a) Negativně – nevzal/a bych si z toho žádný příklad
 - b) Velmi pozitivně – vzal/a bych si z toho velké poučení
 - c) Neutrálně
- 9. Jak na Tebe působí reklamní spoty proti užívání drog v médiích (TV, rádiích, novinách či na internetu)?**
- a) Skutečně jako prevence proti drogám
 - b) Spíše jen jako lehké upozornění na to, že se mezi námi vyskytují drogy
 - c) Nijak – neutrálně
- 10. Jak by na Tebe zapůsobil, v rámci prevence drog, člověk z Tvého blízkého okolí závislý na drogách?**

- a) **Pozitivně, tedy jako zastrašující případ**
- b) **Spíše negativně – tzn., naopak by mě to vedlo k vyzkoušení či užívání drogy**
- c) **Nijak by to na mě nezapůsobilo v rámci prevence drog**

11. Jak si myslíš, že by na Tebe zapůsobila návštěva např. K – centra, kde by Tě, kromě odborného výkladu o drogách seznámili i s konkrétními případy drogově závislých, jež toto K – centrum občas navštěvují ?

- a) **Morálně, a to tak, že bych si vzal/a z toho příklad a dělal/a tak, abych se takovým člověkem nikdy nestal/a, tzn. vše proti užívání drog**
- b) **Výchovně, a to pouze jako jakousi mou povinnost odposlouchat si odbornou přednášku, a po té bych to vypustil/a z hlavy**
- c) **Nijak**

12. Kdyby jsi se stal/a školitelem prevence proti užívání drog jakou formu prevence by si zvolil? Prosím, napiš.

**13. Kdyby jsi vyslechl/a životní příběh, kdysi
drogově závislého člověka, jak bys po té posuzovala prevenci proti dro-
gám? Jako:**

- a) důležitou
- b) zbytečnou
- c) bylo by mi to jedno

Co z níže uvedených zájmů či činností považuješ za nejlepší prevenci proti drogám?

- a) Aktivní sport (např. atletika, posilování, plavání, fotbal, aerobik, hokej či jiný sport)**
- b) Čtení knih pro zábavu**
- c) Chození za zábavou (diskotéka, párty, koncerty apod.)**
- d) Cestování**

Nyní Tě prosím, abys napsal, krátký názor na prevenci proti užívání drog. Prosím, napiš: